

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Kaupunginvaltuusto

Kokouskutsu ja esityslista

Aika 08.06.2026 18:00 -

Paikka Kaupungintalo, valtuustosali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Kutsutut	McCarron Francis	puheenjohtaja	
	Kari Mika	I varapuheenjohtaja	
	Pakkanen Lasse	II varapuheenjohtaja	
	Nieminen Mira	III varapuheenjohtaja	
	Aaltonen Kalle	valtuutettu	
	Al-Hajj Abdulhafedh	valtuutettu	
	Arvaja Pertti	valtuutettu	
	Basboga Alettin	valtuutettu	
	Bruneau Milla	valtuutettu	
	Elomaa Ville-Veikko	valtuutettu	
	Falk Sonja	valtuutettu	
	Granlund Saija	valtuutettu	
	Halme Juha	valtuutettu	
	Heikkinen Minna	valtuutettu	
	Heromaa-Karjalainen Siru	valtuutettu	
	Jaatinen Satu	valtuutettu	
	Kaikkonen Jouni	valtuutettu	
	Kamula Markku	valtuutettu	
	Karjalainen Pasi	valtuutettu	
	Kastehelmi Minerva	valtuutettu	
	Kauko Niko A.	valtuutettu	
	Koivistoinen Tiina	valtuutettu	
	Komu Pekka	valtuutettu	
	Korhonen Seppo	valtuutettu	
	Laakso Jetta	valtuutettu	
	Lampinen Minna	valtuutettu	
	Laukka Tuisku	valtuutettu	
	Lehto Rami	valtuutettu	
	Lientola Elisa	valtuutettu	
	Lindqvist Marko	valtuutettu	
	Lindroos Mikko	valtuutettu	
	Loponen Marjo	valtuutettu	
	Majaniemi Salla	valtuutettu	
	Markkanen Marju	valtuutettu	

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

	Mäkinen Sanna	valtuutettu	
	Niinistö Sari	valtuutettu	
	Nurminen Pasi	valtuutettu	
	Pikkarainen Harri	valtuutettu	
	Putula Toni	valtuutettu	
	Puusaari Riina	valtuutettu	
	Päätaalo Oskari	valtuutettu	
	Rahkonen Hannu	valtuutettu	
	Rautapää Teresa	valtuutettu	
	Rive Sami	valtuutettu	
	Rostedt Juha	valtuutettu	
	Ruhberg Jukka	valtuutettu	
	Rusanen Roosa	valtuutettu	
	Ruuska Sinikka	valtuutettu	
	Sairomaa Tomi	valtuutettu	
	Salakka Helena	valtuutettu	
	Seesvaara Eero	valtuutettu	
	Sorsa Tuomas	valtuutettu	
	Tapiola Juha	valtuutettu	
	Uosukainen Kimi	valtuutettu	
	Vaara Ulla	valtuutettu	
	Viinikka Anneli	valtuutettu	
	Virrankorpi Janne	valtuutettu	
	Virta Sanna	valtuutettu	
	Wallenius Jani	valtuutettu	
	Kantosaari Laura	nuorisovaltuuston edustaja	
	Kyynäräinen Niko	kaupunginjohtaja	
	Laavi Elina	elinvoimajohtaja	
	Alho Olli	kaupunkikehitysjohtaja	
	Mäkelä Mikko	sivistysjohtaja	
	Keitaanranta Mira	henkilöstöjohtaja /konsernihallinnon johtaja	
	Virkkunen Pekka	lakiasiainjohtaja	
	Hämäläinen Veera	viestintäjohtaja	
	Kovero Anniina	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä	

Lahti 28.5.2026

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Käsiteltävät asiat

§	Otsikko	Sivu
30	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	5
31	Pöytäkirjan tarkastajat	6
32	Tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomus	7
33	Lahden kaupungin tilinpäätös vuodelta 2025, tilintarkastuskertomus ja vastuuvapaus	12
34	Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.-31.3.2026	18
35	Lahden osallistuvan budjetoinnin toimintamallin 2020–2025 arvioinnin tulokset ja jatkokehittäminen	21
36	Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2026-2029	35
37	Rakennusjärjestyksen hyväksyminen	41
38	Eron myöntäminen Elisa Leonoffille käräjäoikeuden lautamiehen tehtävästä ja uuden lautamiehen valitseminen	57
39	Sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi kaupunginvaltuustolle	60
40	Valtuustoaloite: Lahden peruskouluissa 2. luokan lopussa tehtävästä arviointikokeesta lukutaidossa, kirjoittamisessa ja matematiikassa	63
41	Valtuustoaloite: Lahden Kisapuiston pesäpallokentälle johtavan portin, tai muuten sopivan ko. kentän portin, nimeäminen Heikki Laineen portiksi	74

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

30

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja toteaa kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista
Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

nro 4

31

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valitaan kaupunginvaltuuston jäsenet Minna Lampinen ja Tiina Koivistoinen.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

32
Tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomus

511/00.04.00.01/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

tarkastusjohtaja Reijo Ollikka, p. 050 559 4016

Päätös

Esittelijä

tarkastuslautakunta

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti

1) merkitä tiedokseen tarkastuslautakunnan 12.5.2026/38 § hyväksymän Lahden kaupungin arviointikertomuksen vuodelta 2025,

2) kehottaa kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin seuraavien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen asioiden osalta sekä ilmoittamaan niistä kaupunginvaltuustolle 7.9.2026 mennessä:

- selvitetään, miten kehitetään päätösten vaikutusten ennakoarviointia siten, että päätösesitysten perusteluina olevat vaikutusarviot ovat riittävän perusteellisia,

- selvitetään, miten hankintaprosesseja ja -osaamista voidaan kehittää toistuvien hankintavirheiden välttämiseksi,

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

- selvitetään, miten työllisyyspalvelujen toimintatapoja uudessa organisaatiossa voidaan kehittää kaupungin vaikean työttömyyden ja erityisesti nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi,

- selvitetään, miten johtamisjärjestelmä ja poikkihallinnollinen tiedonkulku toimivat kaupungin uudessa organisaatorakenteessa palvelualueiden välillä mm. koulutusta ja tilahallintoa koskevissa asioissa.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Tarkastuslautakunta, 12.05.2026

§ 38

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä aiemmissa kokouksissa laatimansa Lahden kaupungin arviointikertomuksen vuodelta 2025 ja saattaa sen kaupunginvaltuustolle tiedoksi. Samalla lautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se kehottaisi kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin seuraavien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen asioiden osalta sekä ilmoittamaan niistä kaupunginvaltuustolle 7.9.2026 mennessä:

- selvitetään, miten kehitetään päätösten vaikutusten ennakoarviointia siten, että päätösesitysten perusteluina olevat vaikutusarviot ovat riittävän perusteellisia,

- selvitetään, miten hankintaprosesseja ja -osaamista voidaan kehittää toistuvien hankintavirheiden välttämiseksi,

- selvitetään, miten työllisyyspalvelujen toimintatapoja uudessa organisaatiossa voidaan kehittää kaupungin vaikean työttömyyden ja erityisesti nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi,

- selvitetään, miten johtamisjärjestelmä ja poikkihallinnollinen tiedonkulku toimivat kaupungin uudessa organisaatorakenteessa palvelualueiden välillä mm. koulutusta ja tilahallintoa koskevissa asioissa.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Esittelijä

tarkastusjohtaja Ollikka Reijo

Päätösehdotus

Tarkastuslautakunta päättää hyväksyä aiemmissa kokouksissa laatimansa Lahden kaupungin arviointikertomuksen vuodelta 2025 ja saattaa sen kaupunginvaltuustolle tiedoksi. Samalla lautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se kehottaisi kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin seuraavien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen asioiden osalta sekä ilmoittamaan niistä kaupunginvaltuustolle 7.9.2026 mennessä:

- selvitetään, miten kehitetään päätösten vaikutusten ennakoarviointia siten, että päätösesitysten perusteluina olevat vaikutusarviot ovat riittävän perusteellisia,
- selvitetään, miten hankintaprosesseja ja -osaamista voidaan kehittää toistuvien hankintavirheiden välttämiseksi,
- selvitetään, miten työllisyyspalvelujen toimintatapoja uudessa organisaatiossa voidaan kehittää kaupungin vaikean työttömyyden ja erityisesti nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi,
- selvitetään, miten johtamisjärjestelmä ja poikkihallinnollinen tiedonkulku toimivat kaupungin uudessa organisaatorakenteessa palvelualueiden välillä mm. koulutusta ja tilahallintoa koskevissa asioissa.

Perusteluosa

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta antaa kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Lahden kaupunginhallitus on antanut vuoden 2025 tilinpäätöksessä selvityksen valtuuston talousarviossa asettamien tavoitteiden toteutumisesta.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tämän säännöksen mukaisesti asian valtuustolle esittelee tarkastuslautakunta.

Lautakunnan jäsenet ja arviointiin osallistuneet varajäsenet ovat ilmoittaneet seuraavat esteellisyydet, joilta osin he eivät ole osallistuneet arviointikertomuksen laadintaan:

Hannu Rahkonen:

Lahten Talot Oy ja Lahten Asunnot Oy hallituksen jäsen, alkuvuosi 2025

Päijät-Hämeen liitto, maakuntahallituksen varapuheenjohtaja

Päijät-Hämeen hyvinvointialue aluehallituksen varapuheenjohtaja

Nastolan seurakunta, seurakuntaneuvoston jäsen

Ulla Vaara:

Lahten konservatorio Oy:n hallituksen jäsen

Päijät-Hämeen liiton hallituksen jäsen

Merja Vahter:

Sivistyslautakunnan jäsen, alkuvuosi 2025

Lahti Energia Oy, hallituksen jäsen, alkuvuosi 2025

Päijät-Hämeen liitto, tarkastuslautakunnan puheenjohtaja, alkuvuosi 2025

Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymän yhtymähallituksen jäsen, alkuvuosi 2025

Lahten seudun joukkoliikennelautakunnan jäsen

Päijät-Hämeen liitto, maakuntahallituksen varajäsen

Juha Tapiola:

Lahti Aqua Oy, hallituksen jäsen

Arja Hyytiä:

Lahten vanhusten asuntosäätiön hallituksen varajäsen

Janne Virrankorpi:

Kaupunginvaltuusto Esityslista

nro 4

Sivistyslautakunnan jäsen, alkuvuosi 2025

Rami Lehto:

Lahden Talot Oy, hallituksen varapuheenjohtaja alkuvuosi 2025

Lahden Asunnot Oy, hallituksen jäsen varapuheenjohtaja alkuvuosi 2025

Lahden Palveluasunnot Oy, hallituksen varapuheenjohtaja alkuvuosi 2025

Lahden kaupunginvaltuuston 2. varapuheenjohtaja alkuvuosi 2025

Päijät-Hämeen aluevaltuuston 2. varapuheenjohtaja alkuvuosi 2025

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote konsernipalvelut / lausuntopyynnöt liikkeelle, tarkastuslautakunta

Liitteet

Numero Otsikko

1 lahti_arviointikertomus_2025

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

33

Lahden kaupungin tilinpäätös vuodelta 2025, tilintarkastuskertomus ja vastuuvapaus

53/02.00.01.01/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky, p. 050 383 6502

laskentapäällikkö Kati Helin, p. 044 716 1059

tarkastusjohtaja Reijo Ollikka, p. 050 559 4016

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus ja tarkastuslautakunta

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto hyväksyy

1) vuoden 2025 tilinpäätöksen siten, että tilinpäätöksessä tilikauden tulos on -11 566 855,76 euroa alijäämäinen, sekä

2) tilinpäätöskirjaan sisältyvän esityksen tilikauden 2025 tuloksen käsittelystä seuraavasti:

- Kirjataan investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä 736 146,19 euroa.

- Lahden kaupungin tilikauden 2025 alijäämäksi muodostuu edellä mainitun kirjauksen jälkeen -10 830 709,57 euroa, joka vähennetään edellisinä tilikausina kertyneestä ylijäämästä (245,8 milj. euroa), jonka jälkeen ylijäämä on yhteensä 235,0 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Samalla kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi liitteenä olevan Lahden kaupungin henkilöstökertomuksen vuodelta 2025.

Tarkastuslautakunta: Kaupunginvaltuusto

1. merkitsee tilintarkastuskertomuksen 2025 tiedokseen,
2. hyväksyy tilinpäätöksen,
3. myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille tilikaudelta 2025.

Kaupunginhallituksen 30.3.2026 § 83 tekemän päätöksen jälkeen tilinpäätöskirjan sivuille 31 (kokonaistulot ja -menot), 37 (konsernin tunnusluvut), 79 (verorahoituskokonaisuus), 93-94 (tilinpäätöslaskelmat) sekä 111 (liitetiedot) on tehty tekniset korjaukset hallintolain 51 §:n (kirjoitusvirheen korjaaminen) nojalla.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Kaupunginvaltuuston päätöksen valmistelu:

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen on valmisteltava valtuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta mm. hallinnon ja talouden tarkastusta koskevia asioita, jotka tarkastuslautakunnan on valmisteltava. Valtuuston päätöksen valmistelu kuuluu tilinpäätöstä koskevan päätösehdotuksen osalta kaupunginhallitukselle (30.3.2026/§ 83).

Tilintarkastuskertomuksen ja siihen liittyvän tilinpäätöstä ja vastuuvapautta koskevan päätösehdotuksen osalta valmistelu kuuluu tarkastuslautakunnalle (12.5.2026/§ 40).

Lahden kaupunki, Tarkastuslautakunta 12.5.2026

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

40 §

Päätös

Tarkastuslautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että:

1. se merkitsee tilintarkastuskertomuksen 2025 tiedokseen,
2. tilinpäätös hyväksytään,
3. vastuuvapaus myönnetään tilivelvollisille tilikaudelta 2025.

Esittelijä

tarkastusjohtaja Reijo Ollikka

Päätösehdotus

Tarkastuslautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että:

1. se merkitsee tilintarkastuskertomuksen 2025 tiedokseen,
2. tilinpäätös hyväksytään,
3. vastuuvapaus myönnetään tilivelvollisille tilikaudelta 2025.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus on 30.3.2026 allekirjoittanut kaupungin tilinpäätöksen vuodelta 2025 ja tehnyt kaupunginvaltuustolle esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.

BDO Audiator Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, HT Minna Ainasvuori antaa 12.5.2026 päivätyn tilintarkastuskertomuksen Lahden kaupungin vuoden 2025 hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastamisesta.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tämän säännöksen mukaisesti asian valtuustolle esittelee tarkastuslautakunta.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 30.03.2026

§ 83

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

”Tilikauden 2025 tuloksen käsittely

Hyväksyttäväksi esitetystä tilinpäätöksessä tilikauden tulos on -11 566 855,76 euroa alijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelyksi seuraavaa. Kirjataan investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä 736 146,19 euroa. Lahden kaupungin tilikauden 2025 alijäämäksi muodostuu edellä mainitun kirjauksen jälkeen -10 830 709,57 euroa, joka vähennetään edellisinä tilikausina kertyneestä ylijäämästä (245,8 milj. euroa), jonka jälkeen ylijäämä on yhteensä 235,0 milj. euroa. Kaupunginhallitus päättää allekirjoittaa vuoden 2025 tilinpäätöksen ja toimittaa sen tilintarkastajan tarkastettavaksi. Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi liitteenä olevan Lahden kaupungin henkilöstökertomuksen vuodelta 2025 sekä saattaa asian kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää oikeuttaa Lahden kaupungin konsernihallinnon tekemään allekirjoituksen jälkeen teknisluonteisia korjauksia ja täydennyksiä tilinpäätöksen valtuustolle meneviin kappaleisiin, jos kaupunki tai Provincia Oy:n kirjanpitoyksikkö toteaa sellaiseen tarvetta.”

Perusteluosa

Kuntalain 113 § mukaan: "Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari."

Kuntalain 115 § mukaan: "Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi. Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä."

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Tilinpäätös 2025

Lahden kaupungin tilinpäätös vuodelta 2025 liitetään pöytäkirjaan.

Lahti-konserni sisältyy Lahden kaupungin tilinpäätökseen.

Lahden kaupungin strategian mittareiden toteutuminen 2025 on esitetty tilinpäätöskirjassa.

Allekirjoittamaton tilinpäätöskirja on kaupunginhallituksen jäsenten luettavissa CloudMeetingin oheismateriaalina perjantaina 27.3.2026.

Tilinpäätös on julkaisuvapaa 31.3.2026 klo 10.15.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Provincia Oy/kirjanpito (provincia@provincia.fi), Audiator Oy / minna.ainasvuori@bdo.fi, konsernihallinto, sivistyksen palvelualue, kaupunkiympäristön palvelualue, Lahden Tilakeskus, Lahden kaupunginteatteri, Lahden kaupunginorkesteri, Talouspalvelut

Liitteet

Numero	Otsikko
2	Henkilöstökertomus 2025
3	Lahden kaupungin tilinpäätös 2025
4	Tilintarkastuskertomus Lahti 2025

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

34
Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.-31.3.2026

445/02.00.01.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky, p. 050 383 6502

johtava controller Miia Karetjoki, p. 044 482 0656

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-31.3.2026.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 11.05.2026

§ 134

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-31.3.2026.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-31.3.2026.”

Käsittely

Talouden ja toiminnan seurantaraportin konserniyhtiöiden vertailutiedoissa huomattiin esityslistan liitteenä olevalla raportilla virheitä. Pöytäkirjalle päivitettiin korjattu liite.

Perusteluosa

Kaupunginhallituksen 16.12.2025 § 382 hyväksymässä talousarvion toimeenpano-ohjeessa on määritetty, että kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle raportoidaan neljännesvuosittain talouden ja toiminnan toteumasta sekä ennusteesta kaupunki- ja konsernitasolla.

Konsernihallinnossa on valmisteltu seurantaraportti, joka sisältää Lahden kaupungin talouden ja toiminnan näkymän, Lahti-konsernin välitilinpäätöksen sekä tytäryhteisöjen osavuositarkastukset. Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedokseen ja lähettää sen edelleen kaupunginvaltuuston tiedoksi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: Kv

Kv: -

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Liitteet

Numero Otsikko

5 Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.-31.3.2026_korjattu

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

35

Lahden osallistuvan budjetoinnin toimintamallin 2020–2025 arvioinnin tulokset ja
jatkokehittäminen

2641/00.01.03.01/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

osallisuuskoordinaattori Tia Mäkinen p. 044 769 8695

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy toimintamallin jatkamisen ja toimivallan muutokset
perusteluosassa esitetyllä tavalla.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 26.05.2026

§ 156

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee osallistuvan budjetoinnin vuosien 2020–2025
kokonaisarvioinnin tulokset tiedoksi ja hyväksyy esitetyt toimintamallia koskevat

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

muutokset.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy toimintamallin jatkamisen ja toimivallan muutokset perusteluosassa esitetyllä tavalla.”

Lahden kaupunki, Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, 19.05.2026

§ 70

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

1. Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta merkitsee tiedoksi osallistuvan budjetoinnin vuosien 2020–2025 kokonaisarvioinnin tulokset ja arviointitutkimuksen raportin.
2. Lautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että se merkitsee arvioinnin tulokset tiedoksi, hyväksyy esitetyt toimintamallia koskevat muutokset ja esittää edelleen kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy toimintamallin jatkamisen ja toimivallan muutokset perusteluosassa esitetyllä tavalla.

Perusteluosa

Kuntalain 5 luku 22 § mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta

monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista esimerkiksi järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun.

Suomen Kuntaliitto on määritellyt osallistuvan budjetoinnin eli osbun olevan suoran demokratian menetelmä, demokraattinen prosessi, jossa eri intressiryhmät käyvät vuoropuhelua rahasta ja resursseista löytääkseen yhteisen näkemyksen varojen käytölle.

Lahden kaupunginvaltuusto päätti (16.5.2022 § 175) osallistuvan budjetoinnin säännöllisestä asukasosallisuuden toimintamuodosta sekä toiminnan kokonaisarviointista vuonna 2026.

Osallistuva budjetointi Lahdessa vuosina 2020–2025

Osallisuuden ja hyvinvoinnin jaosto päätti helmikuussa 2020 käynnistää osbun toimintamallin konseptoinnin ja kokeilun sekä toiminnan arvioinnin. Alueellisiin hankkeisiin varattiin 100 000 euroa vuodelle 2021. Ensimmäistä toimintakautta arvioitiin yhteistyössä Tampereen yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun EmPaci-hankkeen kanssa. Osallisuuden ja hyvinvoinnin jaosto käsitteli arvioinnin tuloksia huhtikuussa 2021 ja päätti, että hankerahaa varataan 200 000 € vuodelle 2022.

Vuoden 2021 organisaatiouudistuksen myötä osallistuvan budjetoinnin toiminnasta vastasi tämän jälkeen hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta. Toimintamallia arviointiin Tampereen yliopiston kanssa keväällä 2022. Kaupunginvaltuusto päätti toukokuussa 2022 ensimmäisten kierrosten perusteella toimintamallin käyttöönotosta säännöllisenä, joka toinen vuosi toteutettavana, kaupunkitasoisena toimintamuotona, ja että toimintamalliin liittyvät päätökset olisivat osa hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan toimivaltaa. Vuoden 2025 organisaatiomuutoksen myötä toimivalta siirtyi elinvoima- ja hyvinvointilautakunnalle.

Määrärahavaraus osbu-hankkeisiin on sisältynyt talousarviovaiheessa osbu-määrärahoista vastaavan toimielimen alaisiin määrärahoihin, josta se on kohdistettu äänestyksen perusteella osbu-hankkeista vastaavien yksiköiden kehyksiin toteutusvuodelle. Rahat ovat jakautuneet kaikilla kierroksilla tasaisesti viidelle suuralueelle, eteläiselle, itäiselle, keskustan, pohjoisen ja koko kaupungin alueelle.

Asukasideointia on toteutettu laajojen, koko kaupunkia ja asukkaita koskettavien teemojen mukaisesti (hyvinvointi, yhteisöllisyys, ympäristö). Asukkaat ovat myös voineet ehdottaa hanketeemoja, joita ovat olleet liikunta ja kestävyys. Vuonna 2025 ideointia kohdennettiin myös lasten ja nuorten hyvinvointiin huomioiden Lahden hyvinvointikertomuksen tulokset.

Valtuusto suositteli operatiiviseen toteutukseen sekä kustannuksiin varattavaksi riittävästi resursseja ideoi, kehitä, äänestä –kierroksilla.

Osallistuvan budjetoinnin asukaskierroksia on toteutettu säännöllisesti vuosina 2020, 2021, 2023 ja 2025. Kaikkien kierrosten jälkeen on tehty asukas- ja henkilöstökyselyt, haastatteluja, vapaaehtoisten osbu-kummien kyselyitä ja haastatteluja sekä kehittämistyötä aktiivisesti. Sähköiset osallistumisalustat ovat vaihdelleet. Lahden osbuun on pyritty löytämään parhaiten soveltuva, resursseihin sopiva ja toteutusta palveleva vaihtoehto.

Työtä on koordinoanut osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut sekä kaupunkitasoinen ohjausryhmä, jota on johtanut toiminnasta vastaava vastuualuejohtaja.

Tiivistelmä osallistuvan budjetoinnin toimintamallin arvioinnista 2020–2025

Osallistuvan budjetoinnin toimintamallin kokonaisarviointi toteutettiin yhteistyössä Väki Insight Oy:n ja Helsingin yliopiston tutkija, dosentti Mikko Raskin ja Bokyoung Shin kanssa joulukuussa 2025–maaliskuussa 2026. Arvioinnin tavoitteena oli muodostaa kokonaiskuva toimintamallin tarkoituksenmukaisuudesta,

vaikuttavuudesta ja tarpeellisuudesta sekä tunnistaa keskeiset kehittämistarpeet. Liitteenä on arvioinnin kokonaisraportti.

Arviointi toteutettiin monimenetelmällisenä kokonaisuutena, jossa yhdistettiin kyselyaineisto, ryhmähaastattelut, ei-osallistujia koskeva aineisto sekä laaja dokumenttiaineisto, joka sisälsi lähes sata kaupungin dokumenttia. Arviointia jäsennettiin Yhteisluomisen tutka -viitekehyksen avulla. Näiden avulla osallistuvaa budjetointia tarkasteltiin sekä toiminnan toteutuksen että kokemusten ja vaikutusten näkökulmista.

Analyysiä on toteutettu neljän keskeisen teeman kautta, jossa arvioitiin osun

1. tarkoituksenmukaisuutta ja demokraattisuutta,
2. prosessien toimivuutta,
3. osallistujia, tavoitavuutta ja yhdenvertaisuutta sekä
4. vaikutuksia ja oppimista kaupunkiorganisaatiossa.

Arvioinnin perusteella Lahden osallistuva budjetointi on kehittynyt kokeilusta vakiintuneeksi ja toimivaksi osallistumisen muodoksi. Se tarjoaa kaupunkilaisille konkreettisen ja helposti lähestyttävän tavan vaikuttaa omaan elinympäristöönsä, ja sen hyväksyttävyyden on korkea niin asukkaiden kuin kaupungin organisaation sisällä. Osbu toimii erityisen hyvin paikallisen osallistumisen välineenä. Se tuottaa näkyviä parannuksia arkiympäristöön, aktivoi asukkaita ja vahvistaa kokemusta siitä, että omilla ideoilla voi olla merkitystä. Samalla se on tuonut kaupungin toimintaan uusia vuorovaikutuksen ja yhteistyön käytäntöjä. Vuoden 2025 asukaspalautekyselyn perusteella noin 89 % vastaajista ilmoittaa aikovansa osallistua osallistuvaan budjetointiin myös jatkossa, mikä kertoo vahvasta sitoutumisesta ja myönteisestä kokemuksesta prosessia kohtaan.

Keskeinen havainto on kuitenkin, että osun vaikutukset jäävät pääosin paikalliselle tasolle. Sen yhteys kaupungin laajempaan päätöksentekoon, strategiseen ohjaukseen ja organisaation oppimiseen on toistaiseksi rajallinen. Prosessi tuottaa

paljon tietoa asukkaiden tarpeista, mutta tätä tietoa ei vielä hyödynnetä systemaattisesti päätöksenteossa ja suunnittelussa.

Haastatteluaineiston perusteella prosessi kuormittaa organisaatiota epätasaisesti. Erityisesti ideointivaiheen jälkeinen arviointi kasautuu yksittäisille asiantuntijoille, joille voi kohdistua suuri määrä, jopa 150 käsiteltävää ehdotusta. Organisoinnin keskeiset haasteet liittyvät vastuunjakoon ja tiedonkulkuun. Osbu näyttäytyy paikoin myös eräänlaisena "ohituskaistana", jonka kautta yksittäisiä kehittämistarpeita voidaan edistää tilanteissa, joissa ne eivät etene tavanomaisen valmistelun kautta.

Osallistumisen kokemuksessa korostuu kaksijakoisuus: ideointivaihe koetaan innostavana ja vaikuttavana, mutta prosessin myöhemmät vaiheet jäävät monille epäselviksi. Tämä heikentää kokemusta todellisesta vaikutusmahdollisuudesta. Osallistuminen jakautuu epätasaisesti eri väestöryhmien välillä, ja osa ryhmistä jää edelleen tavoittamatta. Liitteenä olevassa raportissa on (s. 6) eri kierrosten tunnusluvut, joista on nähtävillä myös osallistumisen vakiintuminen sekä erityisesti parantunut lasten ja nuorten saavuttaminen.

Yhteisluomisen tutka-arvion perusteella tulokset ovat varsin yhteneväisiä eri toimijaryhmien välillä, mikä viittaa jaettuun käsitykseen osallistuvan budjetoinnin toimivuudesta, eikä selkeitä heikkouksia noussut esille. Erityisesti demokraattisuus, organisatorinen osaaminen sekä vaikutukset arvioidaan vahvoiksi kaikissa tarkastelluissa ryhmissä. Selkein kehittämiskohde liittyy tavoittavuuteen, joka nähdään tärkeänä, mutta heikommin toteutuvana. Tämä näkyy erityisesti luottamushenkilöiden arvioissa, joissa huoli osallistumisen kattavuudesta ja yhdenvertaisuudesta korostuu muita ryhmiä enemmän.

Kokonaisuutena osbu on Lahdessa "euromääräänsä suurempi" osallistumisen väline: se tuottaa merkittäviä kokemuksellisia ja paikallisia vaikutuksia suhteessa käytettyihin resursseihin. Sen suurin kehittämispotentiaali liittyy siihen, miten

osallistumisessa syntyvä tieto, osaaminen ja vuorovaikutus kytketään nykyistä tiiviimmin osaksi kaupungin muuta toimintaa.

Arvioinnin keskeinen johtopäätös on, että osallistuvaa budjetointia kannattaa jatkaa ja kehittää – mutta seuraava askel ei ole laajentaminen sinänsä, vaan sen roolin selkeyttäminen ja vahvistaminen osana kaupungin ohjausta, oppimista ja päätöksentekoa. Osbu toteuttaa myös Lahden kaupunkistrategiaa vuorovaikutuksen ja osallisuuden suunnannäyttäjänä antaen kaupunkilaisille vastuuta ja valtaa kehittää omaa asuinympäristöään.

Arvioinnissa ei keskitytty hankemäärärahan riittävyyteen, mutta kierrosten asukas- ja henkilöstökyselyjen perusteella nykyinen hankkeisiin varattu määräraha on ollut joko riittävä tai sen kasvattamista on toivottu. On huomioitava, että merkittävä määrärahan nostaminen nostaa myös investointien osuutta ja pidentää hankkeiden toteuttamisaikoja.

Esitys toimintamallin jatkosta

Esitetään, että kaupunginvaltuusto päättää seuraavaa:

1. Osallistuvan budjetoinnin toimintamallia (alueellinen hankemalli) jatketaan edelleen vakiintuneena toimivana asukasosallistumisen muotona.
2. Asukaskierrokset toteutetaan joka toinen vuosi, pitäen kuitenkin väli vuoden vuonna 2027, jotta
 - voidaan paneutua tarkemmin tuloksiin ja kehittämissuunnitelmiin eri palvelualueita koskien,
 - on aikaa kehittää prosessia ja toimintakulttuuria sekä keskeistä haastetta, osbun vientiä toiminnan rakenteisiin,
 - voidaan ottaa asukkaat ja yksiköt mukaan prosessien ja toimintamallin kehittämiseen,
 - on aikaa jalkauttaa osbu perusopetukseen osana demokratiakasvatusta,

- huomioidaan, että henkilöstöön kohdistuneet organisaatiomuutokset haastavat ideoiden arviointia ja hankkeiden toteuttamista,
 - toteutetaan viestintäkampanja yhteistyössä viestinnän kanssa, jossa nostetaan esille tehtyjä hankkeita ja tekijöitä,
 - edistetään sähköisen alustan käyttöä ja yksiköiden sisäänajoa sen käyttäjiksi ja että
 - osbu ja kuntavaalit sekä kumppanuuspöytiin haku eivät olisi samana keväänä.
3. Osallistuvan budjetoinnin tavoitteet selkiytetään siten, että
- päätavoitteena on kaupungin kehittäminen yhdessä kaupunkistrategian mukaisesti,
 - osbu on asukasvaikuttamisen kanava, joka vahvistaa asukkaiden osallistumista, demokratiaa ja hyvinvointia,
 - osbun avulla kaupunki saa tietoa alueellisista tarpeista, hyviä ideoita ja toteutettavia hankkeita sekä hyödyntää kerättyä tietoa kehittämisessä sekä strategiatyössä,
 - rakennetaan organisaation toimintakulttuuria ketterämmäksi ja vahvistetaan yhteistyötä yli yksikkö- ja palvelualue rajojen.
4. Asukkaille toteutettava kierros sisältää edelleen ideoinnin, kehittämisen ja äänestämisen, mutta vaiheita ja käytänteitä voidaan joustavasti soveltaa. Jollain kierroksella voidaan hyödyntää jo aiemmin saatuja asukasideoita uudelleen äänestyksessä.
5. Osbun kierrokseen liittyvät asiat, kuten teemat ja aikataulu sekä hankkeiden kohdentaminen, päätetään jatkossa kaupunginhallituksessa. Lisäksi hanketeemat päätetään sen hetken strategisten pääpainopisteiden mukaisesti.
6. Osbun hankkeisiin kohdennettavat määrärahat varataan talousarviossa kaupunginvaltuusto- ja hallituksen määrärahoihin, koska toteutettavat hankkeet koskettavat kaikkia toimialoja.

7. Osbu-hankkeet päätetään jatkossa kaupunginhallituksessa ja päätöksen mukaisesti määrärahat kohdennetaan niitä toteuttaville yksiköille käyttötalouteen tai investointeihin. Hankkeita arvioitaessa, päätettäessä ja toteuttaessa huomioidaan alueellinen tasapuolisuus, mutta kaupunginhallitukselle annetaan oikeus kohdentaa rahaa huomioiden ajankohtaiset tarpeet alueilla.
8. Operatiivinen koordinointi, toimintakulut ja valmistelu ovat edelleen osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalveluilla elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan talousarviossa.

Lisäksi kaupunginvaltuusto suosittelee, että määrärahaa varataan osbu-hankkeisiin vähintään 250 000 € toteutusvuodelle kaupungin taloustilanne huomioon ottaen. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti, mutta kokonaisarviointi toteutetaan viiden vuoden välein.

Vaikutusten ennakoarviointi

Arviointi lyhyen ja pitkän aikavälin kuntalais-, organisaatio-, ympäristö- ja talousvaikutuksista:

- Kuntalaisvaikutukset

Lahden osallistuva budjetointi (OSBU) on vuosina 2020–2025 kehittynyt kokeilusta vakiin-tuneeksi ja toimivaksi osallistumisen muodoksi. Se tarjoaa kaupunkilaisille konkreettisen ja helposti lähestyttävän tavan vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. Kokonaisarvioinnin perusteella osbu toimii erityisen hyvin paikallisen osallistumisen välineenä. Se tuottaa näkyviä parannuksia arkiympäristöön, aktivoi asukkaita ja vahvistaa kokemusta siitä, että omilla ideoilla voi olla merkitystä. Samalla se on tuonut kaupungin toimintaan uusia vuorovaikutuksen ja yhteistyön käytäntöjä. Keskeinen havainto on kuitenkin, että osallistuvan budjetoinnin vaikutukset jäävät pääosin paikalliselle tasolle. Osallistuminen jakautuu epätasaisesti eri

väestöryhmien välillä, ja osa ryhmistä jää edelleen tavoittamatta. Osbu-hankkeita arvioitaessa, päätettäessä ja toteuttaessa tulisi huomioida alueellinen tasapuolisuus, mutta rahaa voidaan myös kohdentaa huomioiden alueelliset tarpeet ja muuttuvat tilanteet (esim. ehkäistään eriytymistä).

Osallistuva budjetointi voi parhaimmillaan edistää ja syventää demokraattista kulttuuria, asukkaiden ja kaupunkiorganisaation välistä vuorovaikutusta, luottamusta sekä talouden suunnittelun läpinäkyvyyttä. Eri toimijoiden välinen yhteistyö ja dialogi lisääntyvät, joka vähentää toiminnan siiloutumista. Se myös parantaa paikallisidentiteettiä, elinvoimaa sekä asukkaiden me-henkeä. Lahdessa toimintamalli mahdollistaa alle 18-vuotiaiden osallistumisen eri vaiheissa, mikä edistää mm. lasten ja nuorten kokemaa osallisuutta, yhteiskunnallista osallistumista sekä tarjoaa suoran vaikuttamisen keinon. Osbu on konkreettinen demokratiakasvatuksen työkalu. Osallistuminen on tutkitusti kasautuvaa eli kenellä on tiedollisia ja taidollisia valmiuksia osallistua, osallistuvat aktiivisemmin myös osallistuvaan budjetointiin. Kyseessä voi olla kuntalaisjoukkoa polarisoiva prosessi. Asukaskokemuksissa Lahden osallistuva budjetointi näyttäytyy edelleen myönteisenä ja kiinnostavana osallistumisen tapana.

- Organisaatiovaikutukset

Osallistuva budjetointi lisää yhteistyötä ja helpottaa eri ryhmien välillä tapahtuvaa keskustelua. Se lisää asukkaiden ymmärrystä julkisten varojen käytöstä, mutta myös viranhaltijoiden ymmärrystä asukkaiden asenteista päätöksentekoa kohtaan. Viranhaltijat oppivat kärsivällisyyttä, kun taas asukkaat luottamusta. Toimintamalli haastaa organisaation sisäiset toimintatavat ja prosessit sekä päätöksentekokulttuurin. Erityisesti ehdotusten arviointivaiheessa korostuivat työn kuormittavuus, aikataulujen tiukkuus ja tarve selkeälle työnjaolle yksiköiden välillä.

Organisaation näkökulmasta prosessi on tuttu ja pääosin sujuva, mutta sen toteutus vaihtelee eri yksiköiden välillä. Roolit ovat olemassa, mutta niiden rajapinnat eivät aina ole selkeitä, mikä näkyy erityisesti yhteistyössä ja vastuunjaossa. Tämä korostaa tarvetta kehittää resurssien seurantaa ja kohdentamista, jotta prosessin eri vaiheita voidaan tukea tarkoituksenmukaisesti ja sen tuottamaa arvoa voidaan arvioida suhteessa käytettyihin resursseihin. Digitaaliset työkalut tukevat eri tehtäviä eri tavoin, ja erityisesti ehdotusten arviointiin liittyvä työ koetaan paikoin raskaaksi. Organisaatiotasolla OSBU on tuonut uusia toimintatapoja, kuten asukaslähtöisen ideoinnin, yhteiskehittämisen sekä roolit (esim. fasilitointi, koordinointi), jotka edellyttävät eri toimialojen yhteistyötä. Osbun yhteys kaupungin laajempaan päätöksentekoon, strategiseen ohjaukseen ja organisaation oppimiseen on toistaiseksi rajallinen. Prosessi tuottaa paljon tietoa asukkaiden tarpeista, mutta tätä tietoa ei vielä hyödynnetä systemaattisesti päätöksenteossa ja suunnittelussa. Suurin kehittämispotentiaali liittyy siihen, miten osallistumisessa syntyvä tieto, osaaminen ja vuorovaikutus kytketään nykyistä tiiviimmin osaksi kaupungin muuta toimintaa. Tämä nostaa esiin tarpeen tarkastella, mikä on osallistuvan budjetoinnin rooli ja lisäarvo suhteessa kaupungin muihin ohjaus- ja osallistumismuotoihin.

- Ympäristövaikutukset

Osallistuva budjetointi tukee kestävästä kehitystä ja sillä on ekologisia vaikutuksia. Toiminnan tehostuminen vähentää siihen käytettäviä turhia resursseja. Hankkeita perustetaan asukastarvelähtöisesti, jolloin käyttöaste kasvaa. Omaan asuinalueeseen kohdistuva arvostuksen paraneminen voi ilmentyä esimerkiksi vähentyneenä roskaamisena ja ilkkivaltana. Asukkaat oppivat ottamaan vastuuta lähiympäristöstään. Osbun keskeisten hanketeemojen ollessa kestävyys ja ympäristö, ovat toteutuneet asukasideat

lisänneet niin luonnon monimuotoisuutta kuin ympäristöstä huolehtimista (esim. kukkaniityt, roskikset, luontopolkujen kunnostaminen). Aukkaat ideoivat aktiivisesti lähiluontoon ja viheralueisiin liittyviä ehdotuksia. Myös lapset toivovat koulujen ja päiväkotien pihuille parannuksia tai kohennuksia. Vuoden 2025 kierroksen ideat jakoutuivat selvästi kolmeen päätyyppiin: lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen (esim. puistot, ulkoilualueet, siisteys), yhteisöllisiin tapahtumiin ja toimintaa sekä arjen turvallisuuteen ja sujuvuuteen liittyviin parannuksiin (esim. valaistus, liikkuminen). Osallistuva budjetointi tuottaa ennen kaikkea pieniä, nopeasti toteutettavia parannuksia, ei laajamittaisia rakenteellisia muutoksia.

- Talousvaikutukset

Osallistuva budjetointi lisää asukastyytyväisyyttä ja sitoutuneisuutta omaan kuntaansa. Myös hankkeissa käyttäjälähtöisyys mahdollistaa paremmat lopputulokset. Taloudellisia säästöjä syntyy esimerkiksi vähentyneiden valitusten kautta. Ennaltaehkäisevä toiminta on halvempaa kuin korjaavat toimenpiteet. Taloudellisten ja demokraattisten hyötyjen toteutumiseksi henkilöstö tarvitsee perehdytystä osallisuustyöhön ja -ajatteluun. Aukkaiden mukaan ottaminen ei ole tehokkaan toiminnan este tai hidaste, vaan useimmiten tuottaa paremman ja taloudellisemman lopputuloksen kuin ilman osallistumista. Kokonaisuutena osallistuva budjetointi näyttäytyy Lahdessa ”euromääräänsä suurempana” osallistumisen välineenä: se tuottaa merkittäviä kokemuksellisia vaikutuksia suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin. Osallistuvaa budjetointia ei ole mielekästä tarkastella pelkästään kustannuseränä. Se vahvistaa kaupungin kykyä toteuttaa muita tavoitteita tuottamalla tietoa asukkaiden tarpeista, lisäämällä vuorovaikutusta sekä tukemalla esimerkiksi koulujen demokratiakasvatusta. Osbu voidaan nähdä investointina organisatorisiin ja demokraattisiin kapasiteetteihin. Laajemmin tarkasteltuna kyse on demokratiatoiminnasta, jolla on sekä itseisarvoa (osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet)

että välinearvoa (parempi tieto, legitimitetti ja päätöksenteon laatu). Kokonaisuutena osallistuva budjetointi näyttäytyy Lahdessa resurssi-intensiivisenä mutta organisaation sisällä hajautuneena toimintana, jonka todellinen työpanos ei ole täysin näkyvä. Tämä korostaa tarvetta kehittää resurssien seurantaa ja kohdentamista, jotta prosessin eri vaiheita voidaan tukea tarkoituksenmukaisesti ja sen tuottamaa arvoa voidaan arvioida suhteessa käytettyihin resursseihin.

Osallistuvan budjetoinnin tärkeys on kokonaisarvioinnin perusteella korkea, mutta sen vaikutukset laajempaan päätöksentekoon ja kaupungin toiminnan sekä talouden ohjaukseen jäävät selvästi rajallisemmiksi. Osallistuva budjetointi on tuonut Lahdelle näkyvyyttä kansainvälisessä kontekstissa. Mallia on hyödynnetty esimerkkinä kunnallisesta osallistumisesta kansainvälisissä vertailuissa ja oppimisyhteyksissä, ja Lahti on mukana esimerkkitapauksena myös UNESCO:n (2026) julkaisussa. Tämä viittaa siihen, että osbu toimii paitsi paikallisena osallistumisen välineenä myös osana laajempaa demokraattisten innovaatioiden kehitystä. Hyvät kokemukset luovat perustan toiminnan jatkamiselle ja kehittämiseksi, mikä mahdollistaa myös harkinnan määrärahan kasvattamisesta edellyttäen, että prosessia ja resursseja kehitetään samanaikaisesti, ja että kaupunki huolehtii myös hankkeiden ylläpidosta varaten niihin määrärahoja.

Lähteet:

Lahden osallistuvan budjetoinnin kokonaisarviointi 2020–2025:

Osallistuminen etenee – mutta ei kaikkien arjessa, Mikko Rask & Bokyoung Shin, Väki Insight Oy, Maaliskuu 2026

Osallistuvan budjetoinnin mallit ja trendit Suomessa, Ahonen & Rask, Kuntaliiton julkaisusarja 2019

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

KV: KH, ELHY, osallisuuskoordinaattori Tia Mäkinen, osallisuuskoordinaattori Sanna Virta, johtava asiantuntija Pia Haverinen, kaupunkikulttuurijohtaja Henna Eskonsipo-Bradshaw (osbun ohjausryhmä), elinvoimajohtaja Elina Laavi, talouspalvelut (Miia Karetjoki, Tiina Mörsky, controllerpalvelut@lahti.fi)

KV ote tiedoksi: kaupungin johtoryhmä, palvelu- ja vastuualueiden johtoryhmät, kaavoituskoordinaattori Marianne Ihanus, kehittämisspällikkö Lotta Mikkola, Lahti-Piste, kirjastopalvelut, viestintäpalvelut (Veera Hämäläinen, viestinta@lahti.fi)

Liitteet

Numero Otsikko

6 Lahden osallistuvan budjetoinnin kokonaisarvioinnin 2020-2025 raportti

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

36
Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

513/00.01.02.05/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

johtava asiantuntija Pia Haverinen, p. 050 398 7621

hallintojohtaja Anniina Kovero p. 044 7161 416

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelman 2026-2029.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 11.05.2026

§ 129

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus poistaa 4.5.2026 tekemänsä päätöksen § 119 ja ratkaisee asian uudelleen seuraavalla tavalla:

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelman 2026-2029.”

Perusteluosa

Kaupunginhallitus hyväksyi 4.5.2026 § 119 Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelman 2026–2029 ja päätti tehdä kaupunginvaltuustolle ehdotuksen merkitä hyvinvointisuunnitelma tiedoksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:n 3 momentin mukaan: Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.

Hyvinvointisuunnitelmasta päättäminen kuuluu kaupunginvaltuustolle, joten kaupunginhallitus on ylittänyt toimivaltansa päättäessään hyvinvointisuunnitelmasta.

Hallintolain 50 §:n mukaan viranomaisen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos:

- 1) päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen;
- 2) päätös perustuu ilmeisen väärään lain soveltamiseen;
- 3) päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe; tai

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

4) asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Koska § 119 käsittelyssä on tapahtunut menettelyvirhe, kaupunginhallitus tekee itseoikaisun poistamalla päätöksensä. Kaupunginhallitus ratkaisee asian uudelleen ehdottamalla kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelman 2026–2029.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 4.5.2026

119 §

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy hyvinvointisuunnitelman vuosille 2026–2029.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee hyvinvointisuunnitelman vuosille 2026–2029 tiedoksi."

Lahden kaupunki, Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, 14.04.2026

§ 49

Päätös

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Päätösehdotus hyväksyttiin korjatulla liitteellä.

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että se hyväksyy hyvinvointisuunnitelman vuosille 2026–2029 ja edelleen antaa hyvinvointisuunnitelman tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Käsittely

Asiaan oli jaettu seuraava muutosmoniste:

”Esityslistan liite korvataan oheisella liitteellä. Liitteeseen on tehty seuraava muutos sivulle 31 kohtaan 7 Hyvinvointisuunnitelman hyväksyminen: Teksti

”Hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty Lahden kaupunginvaltuustossa xx.x.2026”

on muutettu muotoon ”Hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty Lahden

kaupunginhallituksessa xx.xx.2026 ja viety tiedoksi Lahden kaupunginvaltuustoon

xx.x.2026”.

Perusteluosa

Lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) määrittelee kunnan tehtävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lain mukaan kaupungin tulee raportoida valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä, hyvinvoinnista ja niiden edistämiseksi toteutetuista toimenpiteistä sekä valmisteltava vähintään kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma.

Hyvinvoinnin tilan selvittämiseen ja seurantaan velvoittaa myös kuntalaki (410/2015), jonka mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueen elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

Lahdessa laaja hyvinvointisuunnitelma laaditaan neljän vuoden välein. Valtuustokauden alussa laadittavaan hyvinvointisuunnitelmaan on koottu hyvinvointitavoitteet, toimenpiteet ja arviointimittarit kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelman laadintaa ovat ohjanneet:

- Lahden kaupungin strategia 2035 ”Lahti 2035-Tehty kestäväksi”
- Hyvinvoinnin ja kasvun Lahti 2030 -valtuustosopimus ja kärkiohjelmat 2025–2029
- Päijät-Hämeen alueelliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet (hyte-kärjet) sekä alueelliset hyvinvointisuunnitelmat
- Kaupunginvaltuustossa (10.3.2025 §24) hyväksytty Lahden kaupungin hyvinvointikertomus 2021–2024
- Alueelliset ohjelmat: Luontoaskel terveyteen ja Liikkuva Päijät-Häme 2030

Keskeiset hyvinvointitavoitteet 2026–2029:

Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa on kolme kaupunkistrategiaan pohjautuvaa teemaa: Elinvoimaista kasvua, Hyvinvointia sekä Turvallisuutta ja rohkeaa uudistumista. Näiden teemojen alle on määritelty tavoitteet, toimenpiteet ja arviointimittarit. Keskeiset hyvinvointitavoitteet ovat:

- työllisyystilanteen paraneminen ja toimeentulohaasteiden väheneminen
- koulutukseen kiinnittymisen vahvistuminen
- osallisuuden ja vaikuttamisen lisääntyminen
- psyykkisen kuormituksen ja yksinäisyyden väheneminen
- liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden lisääntyminen

Kaupunginvaltuusto Esityslista

nro 4

- koetun terveydentilan paraneminen sekä päihteiden käytön väheneminen
- arjen turvallisuuden kokemuksen vahvistuminen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa
- asukkaiden mahdollisuus kehittää omaa asuinympäristöään muuttuvissa olosuhteissa

Hyvinvointisuunnitelman laadinnasta on vastannut elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, käytännön valmistelusta Hyvinvoiva Lahti -työryhmä ja työn koordinoinnista osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut -yksikkö.

Seuraavaksi hyvinvointisuunnitelman pohjalta laaditaan laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2025–2028, joka tuodaan valtuustokäsittelyyn keväällä 2029, valtuustokauden lopussa.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: asian valmistelija

Liitteet

Numero Otsikko

7 Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

37

Rakennusjärjestyksen hyväksyminen

888/10.03.00.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

johtava lupakäsittelijä Jaana Hovatov p. 044 482 0407

kaupunkikuva-arkkitehti Armi Patrikainen p. 050 398 5114

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy Lahden kaupungin rakennusjärjestyksen 2026.

Päätös laitetaan täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta ja rakennusjärjestys tulee voimaan 1.7.2026.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 26.05.2026

§ 155

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kynnäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy Lahden kaupungin rakennusjärjestyksen 2026.
Päätös laitetaan täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta ja
rakennusjärjestys tulee voimaan 1.7.2026.”

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 18.05.2026

§ 145

Päätös

Kaupunginhallitus päätti jättää asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy Lahden kaupungin rakennusjärjestyksen 2026.
Päätös laitetaan täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta ja
rakennusjärjestys tulee voimaan 1.7.2026.”

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 05.05.2026

§ 39

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kemppainen Mika

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta esittää Lahden kaupunginhallitukselle, että se esittää edelleen kaupunginvaltuustolle, että valtuusto hyväksyy Lahden kaupungin rakennusjärjestyksen 2026. Päätös laitetaan täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta ja rakennusjärjestys tulee voimaan 1.7.2026.

Perusteluosa

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta päätti 10.3.2026 § 16 asettaa Lahden kaupungin rakennusjärjestysehdotuksen nähtäville 13.3.–13.4.2026.

Rakennusjärjestykseen ehdotettiin kohtuullisen vähäisiä muutoksia ja tarkennuksia, joiden tarve on noussut pääsääntöisesti esiin rakentamislain soveltamisen myötä.

Kunnan jäsenille ja osallisille varattiin tilaisuus tehdä muistutus rakennusjärjestysehdotuksesta. Lautakunta pyysi ehdotuksesta lausunnon Lupa- ja valvontavirastolta, Päijät-Hämeen liitolta, Asikkalalta, Heinolalta, Hollolalta, Iitiltä ja Orimattilalta. Lisäksi lautakunta pyysi ehdotuksesta kannanotot eri yhteistyötahoilta. Muistutukset, lausunnot ja kannanotot tuli toimittaa 13.4.2026 mennessä Lahden kaupungin kirjaamoon. Lupa- ja valvontaviraston pyynnöstä aikaa heidän lausuntonsa antamiselle jatkettiin 17.4. saakka.

Nähtävilläoloaikana saapui kuusi lausuntoa, joista Orimattilan ja Heinolan kaupungilla ei ollut lausuttavaa rakennusjärjestysehdotukseen. Ehdotuksesta lausui Kaupunkisuunnittelu, Kiinteistöliitto Päijät-Häme ry, Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo ja Lupa- ja valvontavirasto. Näiden lausunnot ovat kokonaisuudessaan kokousasian liitteenä.

Pääkohdat lausunnoista ja rakennusvalvonnan vastaukset niihin (sisennetty teksti)

Kaupunkisuunnittelu esitti muutamia korjauksia ja täydennyksiä rakennusjärjestykseen. Liittymien osalta kaupunkisuunnittelu esittää kahden

liittymän sallimista myös kouluille. Samoin se esittää kohdan 4.3 rakentamisen määrästä koskevaa säännöstä sovellettavaksi myös asemakaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvien olemassa olevien teollisuuskiinteistöjen kohdalla. Rantarakentamisen osalta kaupunkisuunnittelu esittää lisättäväksi täsmennystä ilman poikkeamislupaa rakennettavan venevajan osalta. Määräystä tulisi täsmentää siten, ettei rakennelman tulkita käyttävän rakennusoikeutta eikä kuluttavan rakennuspaikalle sallittujen rakennusten määrää, jos venevajassa ei ole muita tiloja veneen säilyttämisen lisäksi. Vielä kaupunkisuunnittelu pyytää tarkentamaan määräyksiä kohdassa 6 maatilarakentaminen siten, että siinä huomioidaan myös muut harrastus- ja hyötyeläimet.

Kahden liittymän sallimista kouluille pidetään perusteltuna ja lisättiin kohdan 3.12 luetteloon. Samalla lisättiin mahdollisuus kahteen liittymään asuinkerrostaloille ja liikekiinteistöille, joissa on rakennusvalvonnan näkemyksen mukaan myös pääsääntöisesti tarve kahdelle liittymälle.

Rakennusvalvonta totesi rakennusjärjestyksellä määritellyn rakentamisen määrän asemakaava-alueen ulkopuolella olemassa olevilla teollisuuskiinteistöillä johtavan käytännössä aina poikkeamislupaan, mikäli kyseisiä teollisuuskiinteistöjä halutaan laajentaa. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Teollisuuden sijoittuminen alueelle on jo aiemmin laajemmin harkittu eikä laajentamiseen siten liity tarvetta laajalle kuulemiselle, joten laajentaminen voidaan ratkaista rakentamisluvalla. Kohtaan 4.3 lisättiin maininta, etteivät rakentamisen määrät koske ranta-alueiden ja maatilarakentamisen lisäksi olemassa olevia teollisuuskiinteistöjä.

Kohtaan 5.2 lisättiin Lisätietoja-kohta ja siihen teksti "Alle 30 m²:n venevajaa ei lasketa mukaan rakennusten enimmäismäärään eikä se kuluta sallittua rakennusoikeutta."

Kaikkia mahdollisia harrastus- ja hyötyeläimiä on tarpeetonta erillismääräyksiin ohjata rakennusjärjestyksellä. Muun muassa laki eläinten hyvinvoinnista säätelee eläinten pitoa. Isommat harrastus- ja hyötyeläimet, jotka käytännössä vaativat hevos- tai ponitalliin rinnastettavia tiloja ja siten saattavat enemmän vaikuttaa naapurin asemaan, otetaan kuitenkin rakennusjärjestykseen yleismainintana täydentämällä kohdan 6.1 määräystä tältä osin: "Alle 5 hehtaarin kiinteistöille ei saa sijoittaa yritystoimintaan käytettävää hevos- tai ponitallia tai vastaavaa eläinsuojaa".

Kiinteistöliitto Päijät-Häme ry pitää antamassaan lausunnossa hyvänä, että rakennusjärjestysehdotuksessa kevennetään byrokratiaa erityisesti museoviranomaiselta pyydettävän lausunnon osalta. Tämä joustavoittaa toimintaa myös taloyhtiöiden korjaushankkeissa. Kiinteistöliitto toivoo kaupunkikuvaneuvottelukunnan ja kaupunkikuvaryhmän roolien, tehtävien ja toimivallan ottamista mukaan rakennusjärjestykseen.

Rakennusjärjestyksessä on kohdassa 11.1 kuvattu kaupunkikuvaneuvottelukunnan rooli, tehtävä ja toimivalta. Kaupunkikuvaryhmä on puolestaan kaupungin sisäistä hallinnon järjestämistä. Vastaavia yhteistyöryhmiä on lukuisia, eikä niitä ole syytä ottaa rakennusjärjestykseen. Rakennusvalvonta harkitsee erikseen saadun palautteen perusteella verkkosivuilleen lisätietoutta kaupunkikuvaneuvottelukunnan ja kaupunkikuvaryhmän toiminnasta.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää, että jatkossakin museolle ohjataan kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi luokitelluilla alueilla tai suojelluissa rakennuksissa tehtävät muutokset, jotka eivät vaadi lupaa ja että rakennusvalvonta ohjaisi nämä tapaukset museolle. Aurinkopaneelien ja ilmalämpöpumppujen asennuksessa lausunтоваade halutaan säilytettävän hieman

tarkennettuna. Museo esittää myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen/kohteen merkityksen avaamista ja antaa tähän valmiin määritelmän. Lisäksi museo huomauttaa siitä, että Lahden karttapalvelussa tiedot muinaisjäännöksistä ovat vanhentuneet ja pyytää korjaamaan asian. Toisin kuin rakennusjärjestyksen korjatussa ehdotuksessa esitetään, ajantasaisin muinaisjäännöstieto löytyy tällä hetkellä ainoastaan Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin kautta. Lisäksi ehdotetaan kartalle otettavaksi muinaisjäännökset omana erillisenä tasonaan.

Rakennusjärjestyksen lähtökohtana on, että siihen otettuja asioita on mahdollista myös käytännössä valvoa. Valvova viranomainen on yleensä rakennusvalvonta, ellei muuta mainita. Rakennusvalvonnan tulee voida puuttua valvomiinsa asioihin tarvittaessa myös hallintopakkomenettelyn kautta rakentamislain edellytysten niin vaatiessa. Maininta lausunnon pyytamisestä museolta on juuri tästä syystä haluttu poistaa. Rakennusvalvonta ei voi luvasta vapautetuissa kohteissa valvoa, onko lausunto pyydetty vai ei, koska kyseiset hankkeet eivät kulje rakennusvalvonnan kautta. Jos puolestaan käy myöhemmin ilmi, että lausuntoa ei ole pyydetty, mutta toimenpiteet on toteutettu, tulisi rakennusvalvonnan edetä lainmukaisesti pakkotoimiin, koska rakennusjärjestyksen määräystä ei ole noudatettu. Tämä tulisi tehdä myös siinä tapauksessa, vaikka kävisi myöhemmin ilmi, että toimenpiteet on tehty museon hyväksymällä tavalla.

Museon ehdottama lause siitä, että rakennusvalvonta ohjaisi tapaukset museolle tai että aurinkopaneelien ja ilmapumppujen osalta lausunto pyydetäisiin hieman eri tarkennuksin, sisällyttää käytännössä edelleen vastuun rakennusvalvonnalla valvoa asiaa. Rakennusjärjestys ohjaa rakentamista, mutta ei pakota olemaan yhteydessä rakennusvalvontaan. Toimenpiteisiin, jotka eivät vaadi lupaa, ei välttämättä siis liity museon

esittämää viestintää, jonka voisi välittää museolle kommentoitavaksi. Kyseisen määräyksen valvonta olisi edelleen käytännössä mahdotonta. Rakennusjärjestyksen kohdan 2.2 rakentamisluvasta vapautetut lisätietoihin lisätään kuitenkin museon lausunnon perusteella maininta "Mikäli kyseessä on suojeltu tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus ja toimenpide on vapautettu poikkeamis- ja rakentamisluvasta, suositellaan olemaan yhteydessä Päijät-Hämeen alueelliseen vastuumuseoon ohjeiden saamiseksi, jotta rakennuksen suojellut tai kulttuurihistorialliset arvot säilyvät."

Kohdan 3.1 Rakennuksen sopeutuminen rakennuspaikalle ja ympäristöön lisätiedoista siirrettiin loogisuuden vuoksi määritelmät kohtaan 7.3 Rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaisjäännökset ja tehtiin tarkennukset määrittelyihin museon esittämän pohjalta. Kohtaan 3.1 lisättiin viittaus kohtaan 7.3. ja kohdan 7.3 lisätietoihin lisättiin yleismaininta karttapalvelusta ja museon rekistereistä löytyvistä rajauksista: "Rakennettujen kulttuuriympäristöjen aluerajaukset on esitetty Lahden karttapalvelussa ja Museoviraston rekistereissä." Tämän kanssa päällekkäinen virke paikallisesti arvokkaista kulttuuriympäristöistä karttapalvelussa poistettiin turhana.

Kartoitetut muinaisjäännökset on esitetty sekä Lahden karttapalvelussa että Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä, joten rakennusjärjestyksen olemassa oleva teksti on lähtökohtaisesti oikein. Ajantasaisuuteen ei oteta kantaa rakennusjärjestyksen päivittämisen yhteydessä. Karttapalvelun päivitystarpeet viedään tiedoksi palvelua ylläpitävälle taholle.

Lupa- ja valvontavirasto (LVV) toivoo lausunnossaan, että purkamisen osalta rakennusjärjestyksessä otetaan huomioon myös luonnonsuojelulain mukaisesti

suojeltujen lajien pesät sekä lisääntymis- ja levähdyspaikat. Ohjausta tulisi LVV:n mukaan lisätä huomioimaan hankkeiden yhteydessä myös Natura 2000 -alueet ja rauhoitetut ja suojellut lajit ja mahdolliset luonnonsuojelulain mukaiset poikkeuslupatarpeet sekä asianmukainen maa-ainesten käsittely, kun maa-aines saattaa sisältää haitalliseksi säädettyjen vieraslajien kasveja ja kasvinosia. Laitureiden osalta LVV toivoo selkeämpää ohjausta vesilain mukaisen luvan hakemiseen, vaikka rakennusvalvonnan lupaa ei vaadita. Rakennusjärjestyksen kohdan 3.4 osalta matalimmista rakentamiskorkeuksista, tulvakysymyksistä ja maanteistä LVV suosittelee kuulemaan Kaakkois- Suomen elinvoimakeskusta.

Purkamista koskeva määrittely on korjattu nähtävilläoloajan jälkeen voimassa olevan rakentamislain mukaiseksi, koska rakennusjärjestykseen oli jäänyt maankäyttö- ja rakennuslain mukainen määrittely purkamisluvan edellytyksistä. Rakentamislain 56 § ei anna edellytyksiä lisätä mainintaa luontoympäristön suojelun huomioimisesta lausunnossa esitetyllä tavalla purkamisluvan edellytyksiä tarkasteltaessa. Rakentamislain mukaan purkaminen ei saa vaikeuttaa rakennetun ympäristön, eli ihmisen käyttöönsä muokkaaman fyysisen ympäristön kuten rakennusten, rakennettujen alueiden, asuinalueiden, liikenneverkkojen tai yhdyskuntarakenteen, suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista. Mikäli luonnonsuojelulain mukaisesti suojeltujen lajien pesät sekä lisääntymis- ja levähdyspaikat halutaan huomioitavan purkamisessa, tulee asia ottaa huomioon kaavoittamisen yhteydessä tai lupa- ja valvontaviraston suojelupäätöksellä.

Luonnon monimuotoisuuden huomiointi on ensisijaisesti kaavoituksellinen asia. Monet lausunnossa mainituista asioista tulevat kuitenkin huomioitua viherkerroinlaskelmassa. Haitallisten vieraslajien ohjaus ja valvonta eivät puolestaan kuulu rakennusvalvonnan näkemyksen mukaan rakentamisen ohjaukseen. Rakennusjärjestyksessä voidaan antaa myös paikallisista

oloista johtuvia luonnonarvojen huomioon ottamista koskevia määräyksiä, kunhan niillä ei muuteta rakentamislaisissa säädettyä luvanvaraisuutta. Rakennusjärjestyksen seuraavan päivityksen yhteydessä voidaan suorittaa rakennusjärjestyksen laajempi tarkastelu ja tarvittaessa harkita mahdollisuutta huomioida luontoarvoja nykyistä paremmin. Nyt tehtävät rakennusjärjestyksen muutokset ovat lähinnä vähäisiä tarkennuksia rakentamislain tulkinnan seurauksena.

Rakennusvalvonnan näkemyksen mukaan rakennusjärjestyksessä ei ole tarkoituksenmukaista avata kaikkea lainsäädäntöä, mikä rakentamislain lisäksi ohjaa rakentamista. Rakennusjärjestys käsittää olennaisimmat rakentamisen ohjauksen lähtökohdat. Näistä syistä muun muassa luvasta vapautetun rakentamisen osalta on lisätiedoissa kohdat

”Rakentamisluvasta vapautus ei vapauta mahdollisista muista tarvittavista luvista ja suostumuksista (esim. vesilain mukaiset luvat, ympäristöluvut, sijoittamisluvat).” ja ”Luvasta vapautus edellyttää kuitenkin ao. lakien ja määräysten noudattamista.” Viittauksissa asiaan liittyvät lait on lisäksi mainittu. Pykäläkohtaista viittausta ei ole myöskään tarkoituksenmukaista tehdä, koska lakien tulkinta on aina kokonaisvaltaista, ei pääsääntöisesti ainoastaan tiettyyn pykälään perustuvaa, ja viime kädessä tulkinnan tekeminen kuuluu kyseistä lakia valvovalle viranomaiselle, johon hankkeeseen ryhtyvän tulee tarvittaessa olla yhteydessä.

Rakennusjärjestyksestä on haluttu tehdä helposti lähestyttävä eikä liian raskasta. Toisaalta rakennusvalvonnalle on haluttu jättää myös tapauskohtaista harkintavaltaa ja jouston mahdollisuus säännösten soveltamisessa.

Rakennusjärjestyksen kohta 2.2 on otsikkonsa mukaisesti

Rakentamisluvasta vapautetut. Väliotsikkona on selkeästi

”Rakentamislupaa ei vaadita - -”. Kyseinen kohta sisältää laiturin. Kantaa

otetaan määräyksessä siis vain rakentamisluvasta vapautettuun rakentamiseen, ei muuhun lupatarpeeseen. Laiturin, kuten ei myöskään muiden yksittäisten kohtien osalta, ole rakennusvalvonnan näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaista avata asiaa kunkin osalta erikseen, kun muihin vaadittuihin lupiin on otettu kantaa Lisätiedot-otsikon alla.

Voimassa olevan rakennusjärjestyksen kohtaan 3.4 Rakennuksen korkeusasema ei ole tehty muutoksia, joten kuulemista ei ole tehtyä laajemmin nähty tarpeelliseksi. Nyt tehdyt muutokset nousevat rakentamislaisissa säädettyjen asioiden tulkinnoista, jotka ovat lain soveltamisen myötä nousseet esiin, ja tuoneet tarpeen vähäisille rakennusjärjestyksen täsmennyksille. Vasta reilun vuoden voimassa ollutta rakennusjärjestystä ei ole tarkoitus tässä yhteydessä laajemmin tarkastella tai uudistaa. Rakennusjärjestyksen seuraavassa päivityksessä voidaan tarvittaessa harkita mahdollisuutta huomioida matalimmat rakentamiskorkeudet ja tulvakysymykset ja kuulla Kaakkois-Suomen elinvoimakeskusta.

Rakennusvalvonnan omana valmistelussa esiin tulleena huomiona tehtiin vielä tarkennus katosten vähimmäisetäisyyksiin. Katosten etäisyyismääräykset koskevat myös telttamaisia rakennelmia. Kohdan 2.2 Rakentamisluvasta vapautetut lisätietoihin lisättiin tästä maininta: "Katoksille määrätty etäisyys tontin tai rakennuspaikan rajoista koskee myös telttamaisia rakennelmia."

Myös rakennusvalvonnan omana huomiona luvasta vapautettuihin kohteisiin lisättiin puistoihin ja viheralueille sijoitettavat kevyen liikenteen sillat, koska nämä eivät aina sisälly puistosuunnitelmaan.

Kaupunkisuunnittelulta tuli vielä nähtävilläolon jälkeen päivityspyyntö kohdan 5.1 Rakentaminen ranta-alueella lisätietoihin. Lisätietojen toinen kappale on epäselvä ja se esitettiin poistettavaksi ja korvattavaksi uudella lauseella. Asian sisältö ei muutu,

mutta on esitetystä muodossa selvemmin ymmärrettävissä, joten esitys huomioitiin.

Uusi nähtävilläolo ei tarpeen

Rakennusjärjestysehdotukseen ei ole tehty lausuntojen perusteella niin olennaisia muutoksia, että uusi nähtävilläolo olisi tarpeen. Tehdyt muutokset ovat vähäisiä tarkennuksia. Niiltä osin kuin lausunnoissa tuli esiin mahdollisia suurempia muutostarpeita, ei muutoksia tehty, vaan ne jätettiin rakennusjärjestyksen seuraavaan päivitykseen, jonka yhteydessä suoritetaan laajempi tarkastelu, osallistaminen ja kuuleminen.

Nähtävillä olleessa rakennusjärjestyksessä esitetyt muutokset (käsitelty lautakunnassa 10.3.2026 § 16)

Asuinhuoneistojen sisäiset muutokset vapautetaan rakentamisluvan hakemisesta. Muiden huoneistojen kuten esimerkiksi teollisuus- tai liikehuoneistojen osalta vapautusta ei oteta rakennusjärjestykseen, koska näiden osalta voi tulla muun muassa paloturvallisuuden vaikuttavia muutoksia, joiden osalta lupa tarvitaan. Tapauskohtainen luvan tarpeen arviointi rakentamislain säännösten mukaisesti jää muiden kuin asuinhuoneistojen osalta rakennusvalvontaviranomaiselle.

Huoneistojen yhdistäminen vapautetaan rakentamisluvasta. Käytännössä näin on jo toimittukin, mutta vapautus on tarve kirjata rakennusjärjestykseen. Huoneistojen jakaminen eri huoneistoiksi säilyy luvanvaraisena mm. paloturvallisuusasioiden vuoksi.

Selkeytyksen vuoksi kohdan 2.2 "Rakentamisluvasta vapautetut" väliotsakkeen "Vapautus rakentamisluvasta" neljäs kappale poistetaan, koska kappaleessa oleva teksti on päällekkäistä myöhemmin rakennusjärjestyksessä olevan saman sisällön kanssa eikä asia myöskään loogisesti sisältönsä puolesta kuulu kyseisen väliotsikon alle. Toisaalta kappale sisältää myös virheellisen vaatimuksen poikkeamisluvasta,

jota ei voi julkisivumuutoksissa vaatia, vaan kyseessä olisi rakentamislupa. Asia on käsitelty julkisivumuutosten kohdalla.

Julkisivujen muuttamista vapautetaan lisää. Ikkunoiden ja ovien uusiminen ei jatkossa vaatisi rakentamislupaa. Mikäli kyseessä on suojeltu tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, muutos alkuperäisestä voi vaatia rakentamisluvan. Tämä koskee sekä vesikatteen, katemateriaalin ja julkisivuväriytyksen muutosta että ikkunoiden ja ovien muuttamista. Vastaavasti ikkuna- tai oviaukon tekeminen voi vaatia rakentamisluvan. Nyt voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä on vaadittu näiden osalta poikkeamislupaa, mutta rakentamislain tulkintakokemusten karttuessa on todettu, että kyseinen muutos vaatii rakentamisluvan, jos lupakynnys muutoin ylittyy. Näissä ei siis voi vaatia poikkeamislupaa. Tältä osin on kyse oikaisusta rakennusjärjestykseen. Rakentamislupaa ei puolestaan ole tarkoituksenmukaista ehdottomasti aina vaatia, vaan tapauskohtainen luvan tarpeen arviointi rakentamislain säännösten mukaisesti jää rakennusvalvontaviranomaiselle.

Suojeltujen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kohdalla poistetaan lausunnon pyytämiselvoite Päijät-Hämeen alueelliselta vastuumuseolta, kun halutaan sijoittaa alle 50 kVA:n aurinkopaneelit katolle tai pientaloissa ja talousrakennuksissa sekä teollisuusrakennuksissa seinään. Vastaavasti velvoite poistetaan lämpöpumpun ulkoyksikön sijoittamiselta. Kun erillislaitteen sijoittamiseen ei vaadita rakentamislupaa, on kyseisen lausunnon pyytämiselvoitteen valvonta käytännössä mahdotonta. Talotekniset toimenpiteet on varsin laajasti toisaalla rakennusjärjestyksessä vapautettu ja kyseisten erillislaitteiden sijoittaminen on osittain näihin verrannollinen, jopa näitä kevyempi toimenpide (laitteet poistettavissa). Suojeltujen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kohdalla ei ole tarkoituksenmukaista vaikeuttaa kyseisten energialaitteiden sijoittamista muita kohteita enemmän. Kyse ei ole erillislaitteiden

kohdalla asiasta, jolla on merkittävää vaikutusta kaupunkikuvaan, maisemaan tai kulttuuriperintöön.

Lämpöpumpun ulkoyksikön sijoittaminen vapautetaan luvan hakemisesta. Nykyisen rakennusjärjestyksen sanamuoto on vapauttanut lämpöpumpun sijoittamisen ilman lupaa vain tietyin rakennusjärjestyksessä asetetuin edellytyksin. Mikäli pumppua ei ole voinut sijoittaa edellytetyksi, on rakentamislupa tullut hakea. Lämpöpumpun sijoittamisesta määrätään silti edelleen etäisyysvaatimuksin, mutta äänihaittaininta poistetaan. Äänihaitan todentaminen on käytännössä haasteellista, eikä rakentamismääräyksistä löydy raja-arvoja jälkikäteen asennetuille taloteknisille laitteille.

Ajoneuvoliittymiä sallitaan jatkossa teollisuuskiinteistöille ja päiväkotij- ja hoitolaitoksille rakennusjärjestyksessä suoraan kaksi, koska käytännössä kyseisillä kiinteistöillä yksi ajoneuvoliittymä ei riitä toiminnalle.

Tukimuurien osalta täsmennetään sitä, milloin ja mikä lupa vaaditaan. Alle metrin korkuiset tukimuurit on vapautettu luvanvaraisuudesta, yli metrin mutta alle kahden metrin korkuiset tukimuurit vaativat maisematyöluvan ja vähintään kaksi metriä korkeat tukimuurit rakentamisluvan.

Katosten sijoittamispaikan ohjausta muutetaan siten, että rakentamislain vastainen määräys sijoittaa katos asemakaavassa osoitetulle rakennusalueelle poistetaan. Rakennusten ja erillisten katosten sijoittamiselle asetetaan paloturvallisuuden perustuen kuitenkin etäisyysrajoituksia eikä rakennelmaa, rakennusta tai katosta saa sijoittaa istutettavalle tontin osalle. Katoksen osalta täydennetään lisätietoihin, että katoksen pinta-ala lasketaan räystäspeittopinta-alasta ja kiinteästi rakennukseen liittyvä katos tulkitaan osaksi rakennusta. Tämä helpottaa määräysten tulkintaa.

Laiturit vapautetaan rakentamisluvasta. Yli 50 m²:n suuruinen laiturij vaatii vesilain mukaisen luvan eikä ole tarvetta kaksinkertaiselle lupaprosessille.

Lakipykäläviittauksiin on tehty korjauksia ja päivityksiä.

Voimaantulo

Rakennusjärjestyksen voimaantuloa joudutaan siirtämään aiemmin esitetystä kuukaudella eteenpäin, koska kaupunginvaltuuston toukokuun kokous, jossa hyväksyntä oli tarkoitus käsitellä, on peruttu. Koska valtuuston seuraava kokous on vasta 8.6., ei rakennusjärjestys ehdi tulla voimaan kesäkuun alusta.

Rakennusjärjestys on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2026.

Vaikutusten ennakoarviointi

Rakennusjärjestyksen päivittäminen varmistaa, että paikalliset rakentamismääräykset ovat yhdenmukaisia voimassa olevan lainsäädännön kanssa. Päivityksellä toteutetaan myös lainsäätäjän tahtotilaa keventää lupatarvetta, niin kattavasti kuin se on mahdollista vaarantamatta yleisen edun kannalta olennaisia seikkoja tai turvallisuuteen ja terveellisyteen vaikuttavia olennaisia asioita. Muutoksilla tavoitellaan mahdollisimman selkeää rakennusjärjestystä kaikille sen käyttäjille. Rakennusjärjestyksen päivittäminen tukee myös yleis- ja asemakaavoitusta.

Rakennusjärjestyksen päivittämisellä on välillisiä taloudellisia vaikutuksia mm. kaupungin asukkaille ja maanomistajille sekä yrityksille, yhdistyksille, seuroille ja järjestöille, sillä rakennusjärjestyksessä vapautetaan rakennusvalvontaviranomaisen lupatarpeesta aiempaakin enemmän kohteita, jolloin lupamaksuja ei synny eikä suunnittelijoiden ja työnjohtajien palkkioita välttämättä muodostu. Toisaalta samalla vastuuta siirtyy entistä laajemmin suoraan rakennushankkeeseen ryhtyville, jolloin mm. naapureiden väliset epäselvyydet rakentamisessa voivat lisääntyä. Tämä puolestaan voi lisätä jatkuvan valvonnan työmäärää rakennusvalvonnassa ja ympäristönsuojelussa ja saattaa viivästyttää lupien käsittelyä, koska neuvontayhteydenottoihin on käytettävä aiempaa enemmän aikaa.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Sovelletut lainkohdat

Rakentamislaki 17 §, 19 §, 21–27 §

Maankäyttö- ja rakennusasetus 94–95 §, 98 §

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote liitteineen

- rakennusvalvonta
- rakennus- ja ympäristölupalautakunta
- Lupa- ja valvontavirasto / kirjaamo(at)lvv.fi
- Maanmittauslaitos / asiakaspalvelu(at)maanmittauslaitos.fi
- Päijät-Hämeen liitto / toimisto(at)paijat-hame.fi
- Hollola kirjaamo(at)hollola.fi
- Orimattila kirjaamo(at)orimattila.fi
- Asikkala kirjaamo(at)asikkala.fi
- Heinola kirjaamo(at)heinola.fi
- Iitti kirjaamo.iitinkunta(at)iitti.fi

Kuntalain 108 §:n mukainen ilmoitus rakennusjärjestyksen voimaantulosta

Säädöskokoelma

Ryhti-järjestelmä (rakennusvalvonta toimittaa, kun tekniset edellytykset tähän ovat olemassa)

Liitteet

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Numero	Otsikko
8	Rakennusjärjestys 1.7.2026 liitteineen
9	Rakennusjärjestys 1.7.2026, muutokset merkittynä
10	Lausunto rakennusjärjestysehdotuksesta, Lahden kaupunkisuunnittelu
11	Lausunto rakennusjärjestysehdotuksesta, Kiinteistöliitto Päijät-Häme ry
12	Lausunto rakennusjärjestysehdotuksesta, Lahden museot
13	Lausunto rakennusjärjestysehdotuksesta, Lupa- ja valvontavirasto

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

38

Eron myöntäminen Elisa Leonoffille käräjäoikeuden lautamiehen tehtävästä ja uuden lautamiehen valitseminen

1680/00.00.01.08/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintojohtaja Anniina Kovero, p. 044 716 1895

valmistelusihteeri Marja Loippo, p. 044 482 6057

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto myöntää Elisa Leonoffille eron käräjäoikeuden lautamiehen tehtävästä ja valitsee jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden lautamiehen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 18.05.2026

§ 142

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto myöntää Elisa Leonoffille eron käräjäoikeuden lautamiehen tehtävästä ja valitsee jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden lautamiehen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.”

Perusteluosa

Eron myöntäminen

Elisa Leonoff on ilmoittanut Päijät-Hämeen käräjäoikeudelle pyytävänsä eroa lautamiehen tehtävästä.

Uuden jäsenen valinta

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 4 §:n mukaan valtuusto valitsee lautamiehet valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestö ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä. Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta.

Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 3 §:n mukaan käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärän vahvistaa Tuomioistuinvirasto. Tuomioistuinvirasto on 20.5.2025 antamallaan päätöksellä vahvistanut, että Lahden lautamiesten määrä on 15, eli sama kuin edellisellä valtuustokaudella.

Kaupunginvaltuusto valitsi 9.6.2025 (§ 67) ajalle 1.6.2025 - 31.5.2029 Päijät-Hämeen käräjäoikeuteen lautamieheksi Elisa Leonoffin, Matti Murtolan, Vesa Lindforsin, Janne Hotan, Pasi Sadinmäen, Tapio Ojalan, Pekka Snåren, Tarja Honkalammen, Tessa Budon, Janiitta Kiurun, Marko Helinin, Vesa Salmisen, Krista Karjalaisen, Risto Riihiojan ja Laura Rautiaisen.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote Leonoff, valittu, ote+valitun yhteystiedot Päijät-Hämeen käräjäoikeus, luettelot

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

39
Sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi kaupunginvaltuustolle

1979/00.00.03.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

tarkastusjohtaja Reijo Ollikka, p. 050 559 4016

Päätös

Esittelijä

tarkastuslautakunta

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee liitteenä olevat sidonnaisuusilmoitukset ja sidonnaisuusilmoituksissa tapahtuneet muutokset tiedoksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Tarkastuslautakunta, 21.04.2026

§ 29

Päätös

Tarkastuslautakunta saattaa kaupunginvaltuustolle tiedoksi 29.10.2025 jälkeen annetut sidonnaisuusilmoitukset ja niihin tulleet muutokset (liite), sekä merkitsee tiedoksi Tiina Granqvistin sidonnaisuusilmoituksen poistamisen sidonnaisuusrekisteristä hänen kuntalain 84 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä päättymisen johdosta.

Esittelijä

tarkastusjohtaja Ollikka Reijo

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Päätösehdotus

Tarkastuslautakunta saattaa kaupunginvaltuustolle tiedoksi 29.10.2025 jälkeen annetut sidonnaisuusilmoitukset ja niihin tulleet muutokset (liite), sekä merkitsee tiedoksi Tiina Granqvistin sidonnaisuusilmoituksen poistamisen sidonnaisuusrekisteristä hänen kuntalain 84 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä päättymisen johdosta.

Perusteluosa

Kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on kuntalain 84 §:n mukaisesti tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Lahdessa velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kaupunginhallituksen jäseniä ja varajäseniä, rakentamislain (751/203) ja alueidenkäyttölain (132/1999) tarkoittamia tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä ja varajäseniä, kaupunginvaltuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kaupunginjohtajaa, sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset. Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta. Tarkastuslautakunnan 12.8.2025 hyväksymän arviointisuunnitelman mukaan saapuneet uudet sidonnaisuusilmoitukset, muutokset ja täydennykset tuodaan tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi ilmoitusta seuraavassa kokouksessa. Sidonnaisuusilmoitukset tai niissä tapahtuneet muutokset saatetaan valtuustolle tiedoksi kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Tarkastustoimisto on alkaneen valtuustokauden osalta hankkinut kaupungin käyttöön ilmoituksen antajan vahvaan tunnistautumiseen perustuvan sidonnaisuusilmoitusohjelman (sidonnaisuudet.fi).

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Velvollisuus sidonnaisuusilmoituksen antamiseen on tällä hetkellä 82 luottamushenkilöllä ja viranhaltijalla. Sidonnaisuusilmoituksen on antanut 80 henkilöä. Sidonnaisuusilmoitus puuttuu edelleen kaupunkiympäristölautakunnan varajäsen Elisa Leonoffilta sekä rakennus- ja ympäristölupalautakunnan varajäsen Taito Rinteelältä.

Edellisen kerran sidonnaisuusilmoitukset merkittiin kaupunginvaltuustossa tiedoksi 29.10.2025. Tämän jälkeen on muutoksia tullut seuraavasti:

- Jukka Pietiläinen muutosilmoitus 31.10.2025
- Milla Bruneau muutosilmoitus 3.11.2025
- Mikko Mäkelä sidonnaisuusilmoitus 16.3.2026

Tiina Granqvistin sidonnaisuusilmoitus on poistettu sidonnaisuusrekisteristä hänen kuntalain 84 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä päättymisen johdosta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

Numero Otsikko

14 Sidonnaisuudet tiedoksi valtuusto kevät 2026

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

40

Valtuustoaloite: Lahden peruskouluissa 2. luokan lopussa tehtävästä arviointikokeesta lukutaidossa, kirjoittamisessa ja matematiikassa

5423/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

palvelupäällikkö, perusopetuksen pedagogiikka Kirsikka Saresma,

puh 044 4826 409

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén, puh 044 7161 328

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 04.05.2026

§ 121

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 14.04.2026

§ 36

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Kokoomuksen valtuustoryhmä ym. allekirjoittajat 15.12.2025:

”1. Tausta ja perustelut

Lahden kaupunkistrategian (Lahti 2035 – Tehty kestäväksi) keskeisiä tavoitteita ovat koulutuksen vahvistaminen kaikilla asteilla ja elämänmittaisen oppimisen mahdollistaminen. Strategian yhtenä visiona on, että ”Vahvistamme sivistystä ja osaamista kaikilla koulutusasteilla”. Strategiamme tavoitteeksi on asetettu myös, että oppimistulokset paranevat.

Varhainen arviointi lukemisessa, kirjoittamisessa ja matematiikassa on tutkitusti tehokas keino tunnistaa oppimisen tuen tarpeet ajoissa. Lukutaidolla on iso merkitys koulupolun onnistumisessa.

Nivelvaihe 2. ja 3. luokan välillä on kriittinen oppilaan oppimispolun kannalta. Riittävät perustaidot varmistavat sujuvan siirtymän ja ehkäisevät myöhempiä oppimisvaikeuksia ja koulunkäynnin haasteita.

Lahden kaupunki voi toimia edelläkävijänä ottamalla käyttöön yhtenäisen arviointimallin kaikissa peruskouluissa. Kaupunkitasoisella kokeella mitataan oppilaiden osaamista perusopetuksen arviointikriteerien mukaisesti. Yhtenäisen, kaupunkitasoisen kokeen avulla arviointi on yhdenmukaista ja vertailukelpoista niin koulun sisällä kuin kaupunkitasoisestikin ja saamme kattavan kuvan oppimistuloksista.

2. Esityksen sisältö

Me allekirjoittaneet esitämme:

1. Arviointikokeilun käyttöönottoa kaikissa Lahden peruskouluissa keväällä 2027, jossa 2. luokan lopussa oppilaiden osaaminen kartoitetaan yhtenäisellä kokeella:

a. Lukemisen ja kirjoittamisen taidot (suomen kieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus)

b. Matematiikan perustaidot

2. Kokeilun toteutusta:

c. Hyödynnetään olemassa olevia arviointivälineitä (esim. AKI-lukutaitoseula, LukiMat-materiaalit).

d. Tulokset raportoidaan opettajille ja huoltajille, ja niiden perusteella suunnitellaan tarvittava tuki.

3. Kustannusarvion ja aikataulun laatimista sekä suunnitelmaa henkilöstön koulutuksesta.

4. Raportin toimittamista kaupunginvaltuustolle kokeilun tuloksista ja jatkotoimenpiteistä.

3. Tavoitteet

- Arvioinnin tavoitteena on varmistaa, että oppilaalla on riittävä osaaminen ja perustaidot siirtyä kolmannelle luokalle.
- Tukea opettajia ja huoltajia tarjoamalla selkeää tietoa oppilaan osaamisesta.
- Edistää tasa-arvoa ja varhaista tukea Lahden kouluissa”

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Lahden peruskouluissa otetaan käyttöön yhtenäinen arviointikoe 2. luokan lopussa keväällä 2027. Aloitteen perusteluissa korostetaan Lahti 2035 -strategian tavoitteita sivistyksen ja osaamisen vahvistamisesta sekä oppimistulosten parantamisesta. Aloitteessa siirtymävaiheen 2. ja 3. luokan välillä todetaan olevan oppilaan oppimispolun kannalta kriittinen ja tässä kohtaa tehtävän varhaisen arvioinnin nähdään olevan tutkitusti tehokas keino tunnistaa oppimisen tuen tarpeet ajoissa. Valtuustoaloitteessa esitetään, että yhtenäinen kaupunkitasoinen koe mahdollistaisi tasalaatuisen ja vertailukelpoisen arvioinnin kaikissa kouluissa sekä antaisi kattavan kuvan oppilaiden osaamisesta.

Aloitteessa ehdotetaan, että arvioinnissa kartoitetaan oppilaiden lukemisen ja kirjoittamisen taidot sekä matematiikan perustaidot hyödyntäen jo olemassa olevia arviointivälineitä, kuten AKI-lukutaitoseulaa ja LukiMat-materiaaleja. Kokeen tulokset toimitettaisiin opettajille ja huoltajille, ja niiden pohjalta suunniteltaisiin tarvittava tuki oppilaalle. Lisäksi esitetään kustannusarvion, aikataulun ja

henkilöstön koulutussuunnitelman laatimista sekä raportin toimittamista valtuustolle kokeilun tuloksista ja mahdollisista jatkotoimista. Aloitteen tavoitteena on varmistaa, että oppilailla on riittävät perustaidot siirtyä kolmannelle luokalle, tukea opettajia ja huoltajia tarjoamalla selkeää tietoa oppilaiden osaamisesta sekä edistää tasa-arvoa ja varhaista tukea Lahden kouluissa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Vuosiluokilla 1–2 matematiikassa sekä äidinkielessä ja kirjallisuudessa rakennetaan vahva perusta perustaidoille. Matematiikassa edistetään lukukäsitteen, kymmenjärjestelmän ja laskutaidon oppimista monipuolisilla, eri aisteja hyödyntävillä työtavoilla, ja oppilaat ilmaisevat ajatteluaan välinein, puhuen, kirjoittaen ja kuvia tulkiten. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa vahvistetaan luku- ja kirjoitustaitoa, vuorovaikutusta ja oppimaan oppimista sekä innostetaan kieleen ja tekstien tuottamiseen ja tulkintaan. Opetuksessa huomioidaan lähtötaso, tarjotaan riittävästi aikaa, harjoittelua ja systemaattista tukea; arviointi on jatkuvaa, kannustavaa ja oppimista ohjaavaa, ja osaamista voi osoittaa eri tavoin. Vuosiluokkien 2–3 siirtymässä varmistetaan perustaidot ja tuetaan itseluottamusta, opiskelutaitoja sekä itsenäistä ja ryhmässä työskentelyä; huoltajille annetaan tietoa kieliohjelmasta sekä opintojen muutoksista.

Peruskouluvisio 2045

Opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla laadittu ja helmikuussa 2026 julkaistu Peruskouluvisio 2045 korostaa peruskoulun laajaa sivistystehtävää: koulun tulee tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä turvata kaikille tasa-arvoiset mahdollisuudet oppia. Visiossa luku- ja kirjoitustaito sekä matemaattiset taidot nähdään kaiken oppimisen kivijalkana,

koska ne mahdollistavat tiedon hankinnan, kriittisen ajattelun, itseilmaisun, osallisuuden sekä loogisen ajattelun ja ongelmanratkaisun. Samalla tunnistetaan, että tulevaisuuden koulussa on seurattava ja vahvistettava myös laajempia, perinteisesti vaikeammin mitattavia osaamisia (esim. luova ongelmanratkaisu, systeeminen ymmärrys ja eettiset taidot). Tämä asettaa arvioinnille vaatimuksen: arvioinnin tulee olla oppimista tukevaa ja tavoitteita kirkastavaa, mutta sen ei tule kaventaa oppimista tai heikentää sisäistä motivaatiota ohjaamalla toimintaa vain helposti mitattavaan. Oppilaan näkökulmasta arviointi on ennen kaikkea valmentavaa: se auttaa hahmottamaan oppimisprosessia, tekemään edistymisen näkyväksi ja suuntaamaan työskentelyä eteenpäin.

Osaamistakuulla muutoksia perusopetuslakiin 1.8.2027 alkaen

Osaamistakuu tarkoittaa valmisteilla olevaa perusopetuslain muutosta, jolla yhtenäistetään oppilaiden arviointia ja vuosiluokalta toiselle siirtymisen periaatteita, koska perustaitojen heikkeneminen ja koulujen väliset arviointierot huolestuttavat. 1.8.2027 voimaan tuleva muutos nostaa arvioinnin periaatteet aiempaa selkeämmin lain tasolle: arvioinnin tulee olla yhdenvertaista, monipuolista ja perustua yhteisiin tavoitteisiin ja kriteereihin, ja palautteen roolia oppimista ohjaavana korostetaan. Lakimuutos on etenemässä eduskuntaan, minkä jälkeen Opetushallitus päivittää opetussuunnitelman perusteita erityisesti arvioinnin osalta. Uudistuksen ydin on varmistaa jokaiselle oppilaalle perustaidot yhtenäistämällä arviointia ja etenemistä, selkeyttämällä oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä sekä määrittämällä oppiaineittaiset vähimmäisosaamisen tasot vuosiluokalta siirtymiseen. (Lähde: OPH 1.4.2026)

Valtuustoaloitedialogi

Lahdessa järjestettiin valtuustoaloitedialogi 17.3.2026, johon osallistui valtuustoaloitteen esittelijän lisäksi aloitteen allekirjoittaneita valtuutettuja sekä opetushenkilöstön ja perusopetuksen hallinnon edustajia (n=9). Erätauko-keskusteluna toteutetussa valtuustoaloitedialogissa tarkasteltiin perusopetuksen perustaitoja, niiden vahvistamista ja arviointia erityisesti alkuopetuksen ja nivelvaiheiden näkökulmasta. Keskustelu osoitti, että Lahden perusopetuksessa perustaitojen tukeminen ei ole uusi tai puuttuva kokonaisuus, vaan kouluissa on jo käytössä monipuolisia pedagogisia keinoja ja arvioinnin välineitä, joita hyödynnetään osana arjen opetustyötä.

Perustaidot ymmärrettiin keskustelussa laajoina kokonaisuuksina. Lukutaito nähtiin teknisen lukemisen lisäksi lukusujuvuutena, luetun ymmärtämisenä ja kykynä hahmottaa tekstiä suhteessa omaan maailmaan. Matematiikassa korostuivat peruslaskutaidot ja niin sanotut peruspalikat, joiden riittävä hallinta alkuopetuksessa on keskeistä myöhemmän oppimisen kannalta. Keskustelijat toivat esiin, että perustaitojen vahvistaminen tapahtuu Lahdessa ennen kaikkea opetuksen sisällä, ei erillisinä toimenpiteinä. Dialogissa nousi vahvasti esiin ääneen lukeminen keskeisenä pedagogisena käytäntönä. Ääneen lukemista kuvattiin lähes päivittäiseksi osaksi alkuopetuksen arkea, ja sen merkitystä pidettiin ratkaisevana sanavaraston, ymmärtämisen ja kielellisen ajattelun kehittymisessä. Lukemisen tukeminen ei rajoitu vain kouluun, vaan keskustelussa korostettiin myös kodin ja huoltajien roolia sekä yhteistyön merkitystä oppimisen tukena. Perustaitojen vahvistamisessa Lahdessa hyödynnetään joustavia ja tarkoituksenmukaisia ryhmittelyjä, erityisesti alkuopetuksessa. Oppilaita jaetaan lukemisen ja muiden taitojen perusteella ryhmiin, ja ryhmittelyä toteutetaan usein useamman opettajan yhteistyönä. Yhdessä opettaminen ja useamman aikuisen samanaikainen työskentely mahdollistavat tuen kohdentamisen ja oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimisen. Tämä nähtiin toimivana vastauksena oppilaiden eriytyviin taitotasoihin.

Arvioinnin ja seurannan osalta dialogi toi esiin, että Lahdessa on jo käytössä useita taitojen mittaamiseen tarkoitettuja välineitä. Keskeisenä esimerkkinä mainittiin Niilo Mäki -instituutin digitaaliset lukiseulat, joita käytetään useilla vuosiluokilla (1., 2., 3., 5. ja 7. luokilla). Seulojen etuna pidettiin niiden normitettua rakennetta ja mahdollisuutta seurata taitojen kehittymistä pitkällä aikavälillä. Lisäksi todettiin, että erilaisia seuloja ja testejä on käytetty Lahdessa jo pitkään. Keskustelussa tehtiin selkeä ero diagnostisen seurannan ja summatiivisen arvioinnin välillä. Digilukiseuloja ja muita mittareita käytetään Lahdessa ensisijaisesti oppimisen tukemiseen, ei arviointiin tai oppilaiden osaamisen arvottamiseen. Mittaamisen ei nähty olevan ongelma sinänsä, vaan keskeiseksi kysymykseksi nousi se, miten saatua tietoa hyödynnetään pedagogisesti ja miten se kytketään tavoitteelliseen tukeen.

Valtuustoaloitteessa ehdotettu kaupunkitasoinen arviointimalli herätti keskustelussa sekä kiinnostusta että huolta. Toisaalta nähtiin mahdollisuus yhdenvertaisuuden vahvistamiseen, toisaalta pelättiin päällekkäisyyttä, koulujen vertailua ja leimautumista. Keskustelijat korostivat, että Lahdessa on jo olemassa toimivia käytäntöjä ja välineitä, joiden kehittämistä ja yhteistä hyödyntämistä tulisi tarkastella ennen uusien arviointimallien käyttöönottoa. Dialogin keskeinen yhteinen johtopäätös oli, että perustaitojen vahvistaminen ja arviointi Lahden perusopetuksessa eivät ole yksittäisiä toimenpiteitä, vaan pitkäjänteinen ja moniulotteinen kokonaisuus. Kehittämisen ytimessä ovat yhteinen ymmärrys tavoitteista, arvioinnin kohteiden selkeyttäminen ja se, että kaikki ratkaisut perustuvat opetussuunnitelman arvopohjaan ja periaatteisiin.

Johtopäätökset

Alkuopetusikäisten (vuosiluokat 1–2) lasten lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksissa on suurta vaihtelua jo yksittäisessä koululuokassa. Yleensä yli puolet koulunsa aloittavista lapsista osaa lukea mekaanisesti, kun taas osa lapsista ei vielä tunnista

kaikkia kirjaimia taikka äänteitä. Myös sanavaraston ja käsitteiden ymmärtämisessä on isoja eroja niin Suomessa syntyneiden kuin maahanmuuttotasaustaisten lasten kesken. Näitä eroja ei useinkaan voida tasata kahdessa vuodessa lasten erilaisten oppimisvalmiuksien ja lähtökohtien vuoksi. Jyväskylän Yliopiston ja Niilo Mäki Instituutin (NMI) tutkimuksen mukaan lasten ja nuorten lukusujuvuudessa on valtavat erot: Tutkitussa samanikäisten ryhmässä osa lapsista oli lukusujuvuudessa 8. luokkalaisen tasolla, osa 3. luokan tasolla. Rohkaisevaa on, että tutkimustulosten mukaan säännöllisen harjoittelun seurauksena lukusujuvuus kehittyy aikuisikään saakka. Tärkeämpää, kuin saada luokan perustaitojen keskiarvo, onkin arvioida, seurata, tukea ja ohjata jokaisen oppijan omien luku-, kirjoitus- ja matemaattisten taitojen edistymistä.

Heterogeenisen ryhmän ja suomea toisena kielenä (S2) opiskelevien lasten opettaminen inklusiivisesti samassa luokassa edellyttää opettajalta paitsi opetuksen eriyttämisen suunnittelua, myös toisten aikuisten kanssa tehtävää suunnittelu- ja yhteistyötä. Nämä haasteet sekä kielitietoiseen opetukseen ohjaamisen täydennyskoulutustarpeet on tunnistettu.

Lahden perusopetus hakeekin suomi toisena kielenä -opetukseen hankerahoitusta, jonka tavoitteena on paitsi luoda kunnallinen malli oppilaiden ohjaamisesta hänelle oikean suomen kielen oppimäärän opiskeluun, myös lisätä tietoisuutta S2-oppimäärän tavoitteista ja opettamisesta sekä kouluttaa opettajia huomioimaan kielivarannoltaan erilaiset oppijat.

Opetushallituksen oppimistakuu tuottaa tarkennukset opetussuunnitelman oppimisen tavoitteisiin ja tavoitteiden saavuttamisen arviointikriteereihin. Sitran "Koulutuspolitiikan korjaussarja – kuopasta uuteen nousuun" - selvitys puolestaan ehdottaa yhtenä keskeisenä toimenpiteenä valtakunnallisia testistöjä peruskouluihin arvioinnin tueksi ja yhtenäistämiseksi. Tämä siksi, että oppimistuloksia pystyttäisiin jatkossa seuraamaan luotettavasti, tekemään niistä

johtopäätöksiä ja reagoimaan tuloksiin tarvittaessa korjaavilla toimenpiteillä. Näyttää siltä, että nämä valtakunnallisesti toimeenpantavat uudistukset ja tarkennukset sekä luku-, kirjoitus- että matemaattisten taitojen vahvistamiseen opetussuunnitelmassa saattavat tuottaa myös yhdenvertaiset kansallista osaamista mittaavat testistöt. Tässä tilanteessa ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä laatimaan omaa Lahdessa käytettävää arviointimittaristoa nykyisten käytössä olevien testistöjen lisäksi.

Luku- ja kirjoitustaidon sekä matemaattisten taitojen opettaminen ja oppiminen ovat perusopetuksen ydintehtäviä, sillä ne muodostavat perustan kaikkien muiden oppiaineiden oppimiselle. Luku- ja kirjoitustaitoa voidaan pitää kriittisenä kansalaistaitona, taitona, jota toimijuus yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä edellyttää. Moniarvoisessa maailmassa riittävä tekninen lukutaito toimii kriittisen oman ajattelun perustana, myös tiedon oikeellisuuden arvioinnissa. Lukutaidolla nähdäänkin olevan vahva kytkös yhteiskuntarauhaan. Lukutaito varmistaa asioiden ymmärryksen, mahdollistaa osallistumisen ja toimijuuden yhteiskunnan normien mukaisesti. Monissa kunnissa onkin sitouduttu Lukeva kunta -ohjelman edistämiseen ja lukutaidon vahvistaminen kaiken ikäisillä on sisällytetty strategiaan asiakirjoihin. Lukutaidon ja ymmärryksen varmistaminen kaiken ikäisille on keskeinen päämäärä niin paikallisesti kuin kansallisestikin.

Lukuvuoden 2026–2027 aikana on tarkoituksenmukaista seurata valtakunnallista uudistusprosessia ja valmistelua luku-, kirjoitus- ja matemaattisten taitojen sekä arvioinnin vahvistamiseksi ja mahdollisten yhdenvertaisten kansallista osaamista mittaavien testistöjen laatimiseksi. Mikäli valtakunnallinen uudistus ei tuota riittävästä yhdenvertaista aineistoa paikallisesti hyödynnettäväksi, tulee paikallisia tarpeita tarkastella valtakunnallisen uudistuksen aikana ja sen jälkeen. Mahdollisen kuntakohtaisen testistön laadinta edellyttää ainakin vahvaa pedagogista asiantuntemusta ja arviointiosaamista, rakenteellista toteutuskykyä sekä kontekstin ymmärrystä, jotta se olisi riittävän validi, luotettava ja selkeä ja että se

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

toteutettaisiin, raportoitaisiin ja sitä hyödynnettäisiin systemaattisesti. Näin ollen vuoden 2027 aikana tulee arvioida mahdollisten paikallisten ratkaisujen tarvitsemat voimavarat sekä kustannukset ja huomioida ne talousarviovalmistelussa.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: ote kopa/talousoalvelut (mikäli on talousarviovaikutteinen aloite)

Liitteet

Numero Otsikko

15 Valtuustoaloite Kokoomuksen valtuustoryhmä ym.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

41

Valtuustoaloite: Lahden Kisapuiston pesäpallokentälle johtavan portin, tai muuten sopivan ko. kentän portin, nimeäminen Heikki Laineen portiksi

3848/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

liikuntajohtaja Aleksi Nyström, p. 044 483 1794

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 26.05.2026

§ 152

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Kaupunginhallitus antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn ja tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.”

Perusteluosa

Valtuutettu Juha Rostedt ja 21 muuta valtuutettua jättivät 1.9.2025 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Heikki Laine on lahtelainen pesäpalloilun legenda. Laine on pelannut Lahden Mailaveikkojen SM-sarjajoukkueessa vuosina 1960–1962. Hän on pelannut peräti seitsemässä Itä-Länsi ottelussa ja kymmenen kertaa Liitto-Lehdistö ottelussa. Heikki Laine valittiin vuoden parhaaksi pesäpalloilijaksi vuonna 1968.

Laine on pelannut myös käsipallon SM-sarjassa sekä ainoana lahtelaisena Suomen käsipallomaajoukkueessa.

Heikki Laineen tuntevat monet lahtelaiset aktiivisena ja vaativana liikunnan opettajana, joka muistaa oppilaitaan edelleen kannustamalla heitä liikunnan pariin. Voikin sanoa, että Laineen liikunnallinen ura on jatkunut aina näihin päiviin asti ja hänet on löytänyt vuosien varrella lähes päivittäin Kisapuiston kentältä.

Hän sai Päijät-Hämeen Liikunta- ja Urheilu ry:n myöntämän elämänurapalkinnon 8.2.2025.

Valtuutetun aloiteoikeutta käyttäen esitän, että Lahden kaupunki kunnioittaa lajilegenda Heikki Rikhard Lainetta ja hänen poikkeuksellisen merkittävää uraansa nimeämällä Lahden Kisapuiston pesäpallokentälle johtavan, tai muuten sopivan ko. kentän portin HEIKKI LAINEEN PORTIKSI. Näin kaupunki osoittaa kunnioitusta Jari Litmasen lisäksi myös toiselle Kisapuiston lajilegendalle.”

Vastine aloitteeseen

Valtuutettu Juha Rostedt on 1.9.2025 tehnyt aloitteen Lahden Kisapuiston pesäpallokentälle johtavan portin – tai muun kyseisen kentän portin – nimeämisestä *Heikki Laineen portiksi*.

Kaupunkisuunnittelussa on todettu, ettei virallista nimeämis päätöstä voida tehdä, koska asemakaavakartassa ei tällä hetkellä ole nimettävää kohdetta. Lisäksi Kisapuiston kaavoitus on vielä kesken, eikä alueen lopullinen toteutus, rakenteiden sijoittuminen tai niiden tarkat ratkaisut ole vahvistuneet. Näin ollen asemakaavaan perustuvia nimeämisratkaisuja ei voida valmistella ennen kaavoituksen valmistumista.

Tämän vuoksi asia ei kuulu nimistötoimikunnan käsiteltäväksi. Nimistötoimikunta ei ole päättävä elin, eikä se voi tehdä nimeämis päätöksiä ilman asemakaavallista kohdetta. Lisäksi nimistötoimikunta noudattaa YK:n paikannimiasiantuntijaryhmän suosituksia, joiden mukaan kohteita ei nimetä elossa olevan henkilön mukaan kuin aikaisintaan viiden vuoden kuluttua hänen kuolemastaan. Tämän vuoksi pysyvien katujen ja puistojen nimeäminen elossa olevien henkilöiden mukaan ei ole suositeltavaa, ja myös portaiden tai porttien nimeäminen on suositusten näkökulmasta rajatapaus.

Käytännössä liikuntapalvelut eivät voi edistää aloitteessa esitettyä nimeämistä ennen kuin Kisapuiston kaavoitus ja alueen lopullinen suunnittelu ovat valmistuneet.

Edellä esitetyn perusteella nimeämisaloitetta ei ole mahdollista viedä tässä vaiheessa eteenpäin. Asiaa voidaan arvioida uudelleen kaavoituksen valmistuttua ja alueen rakenteiden tarkennuttua.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv, tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnan jäsenet

Kv: -

Liitteet

Numero Otsikko

16 Valtuustoaloite: Lahden Kisapuiston pesäpallokentälle johtavan portin nimeäminen
Heikki Laineen portiksi

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto

Lisälista

Aika 08.06.2026 18:00 -

Paikka Kaupungintalo, valtuustosali

§	Otsikko	Sivu
42	Valtuustoaloite vähäpäästöisten ajoneuvojen pysäköintimaksujen alentamiseksi kadunvarsipysäköinnissä ja kaupunkikonsernin omistamissa pysäköintilaitoksissa yhtiön mahdollisuuksien mukaan	2
43	Valtuustoaloite: Mahdollistetaan talviulkoilureittien ylläpito vapaaehtoisten toimesta hallinnollisesti kevyellä menettelyllä	9
44	Valtuustoaloite: Lahden kaupunki linjaa, että jokaisen kaupungin peruskoulun oppilaan sekä henkilökunnan tulee olla tunnistettavissa koko koulupäivän ajan	19
45	Valtuustoaloite ikävaikutusten arvioinnin lisäämiseksi osaksi päätöksentekoa	26
46	Valtuustoaloite: Ikäihmisten osallistuminen turvattava päätöksenteon valmistelussa ja seurannassa	31
47	Talousarviomuutoksia vuoden 2026 talousarvioon	38
48	Lahden kaupungin luonnonsuojeluohjelma 2030	44
49	Lisäys kaupunginvaltuuston v. 2026 seminaaripäiviin	49
50	Valtuustoseminaarin 7.-10.10.2026 kustannusten hyväksyminen	51
51	Asemakaavan muutosehdotus A-2930, Kilpiäinen, Valkamankatu 7 sekä siihen liittyvä tonttijakoehdotus M-25-168	54
52	Kokouksessa jätettävät valtuustoaloitteet	62

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

42

Valtuustoaloite vähäpäästöisten ajoneuvojen pysäköintimaksujen alentamiseksi kadunvarsipysäköinnissä ja kaupunkikonsernin omistamissa pysäköintilaitoksissa yhtiön mahdollisuuksien mukaan

4602/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

suunnittelupäällikkö Pirkko-Leena Jakonen, p. 044 416 3503

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.06.2026

§ 165

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

Käsittely

Jäsen Elisa Lientola ilmoitti olevansa esteellinen. Esteellisyys todettiin hallintolain 28 § 1 momentin 5 kohdan perusteella. Lientola poistui asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Pöytäkirjan tarkastajana tämän asian osalta toimi jäsen Minerva Kastehelmi ja jäsen Eero Seesvaara.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 19.05.2026

§ 62

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

suunnittelujohtaja Helminen Juha

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 14.04.2026

§ 45

Päätös

Lautakunta päätti palauttaa asian valmisteluun.

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Esittelijä

suunnittelujohtaja Helminen Juha

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa lautakunta päätti yksimielisesti palauttaa asian valmisteluun.

Perusteluosa

Valtuutettu Juha Rostedt ja 14 muuta valtuutettua jättivät 27.10.2025 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Lahden kaupungin tuoreen strategian mukaan kaupunki on uuden ajan yliopisto- ja ympäristökaupunki, joka on tehty kestäväksi. Tavoitteena on myös hiilineutraalius ensimmäisenä isoista kaupungeista.

Kaupungin itsensä keinot esim. liikenteen päästöjen rajoittamisessa ovat rajalliset, johtuen mm. kaupungin alueella sijaitsevista valtion teistä. Joitain asioita voi kuitenkin kaupunkikin tehdä, kuten kannustaa politiikallaan käyttämään vähäpäästöisiä ajoneuvoja keskusta-alueellaan. Näin keskustan vetovoimaa voidaan lisätä myös kestävästi. Siis porkkanoilla, ei kepeillä.

Valtuutetun aloiteoikeutta käyttäen minä ja allekirjoittaneet teemme aloitteen vähäpäästöisten ajoneuvojen pysäköintimaksujen alentamiseksi kadunvarsipysäköinnissä ja kaupunkikonsernin omistamissa pysäköintilaitoksissa yhtiön mahdollisuuksien mukaan. Esitämme, että normaalien pysäköintimaksujen hintoja alennetaan 50 %:lla ja asukas-/yrityspysäköintiä pysäköintityypistä riippuen 15–30 %:lla vähäpäästöisille, eli käytännössä sähköajoneuvoille esim. Helsingin kaupungin kriteerien mukaisesti.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Ehdotuksena vähäpäästöisten ajoneuvojen pysäköintimaksujen alentaminen on hyvä ja ympäristökaupungin arvojen mukaista. Käytännössä maksualennusten myöntäminen ei ole juuri nyt mahdollista, koska se lisäisi töitä ja vähentäisi tuloja. Kaupunkiorganisaatio on juuri joutunut tekemään YT-neuvottelujen seurauksena henkilövähennyksiä ja karsimaan ei-lakisääteisiä työtehtäviä, eikä tähän tehtävään ole käytettävissä henkilöresursseja. Alennus vähentäisi kaupungin tuloja arviolta 70 000 euroa vuodessa ja sähköautojen osuuden lisääntyessä summa kasvaisi vuosittain. Lisäksi kannustevaikutuksen siirtymisessä sähköautoiluun arvioidaan olevan vähäinen, koska todellinen rahallinen säästö asukkaalle vuodessa olisi hyvin pieni verrattuna sähköauton korkeampaan hankintahintaan.

Sähköajoneuvoja koskevassa sääntelyssä on myös aiheellista huomioida niiden sosiaaliset vaikutukset. Ehdotetussa kannustimessa vaikutukset kohdistuisivat autoilun juokseviin kuluihin, eikä hankintahintaan, mikä on käytännössä suurin kynnys päästöttömän ajoneuvon hankinnalle. Ehdotetulla tavalla positiiviset vaikutukset kohdistuisivat pääsääntöisesti hyvätuloisiin, jo sähköauton hankkineisiin kotitalouksiin.

Hyvästä esityksestä huolimatta kuvatuin perustein esitämme, että kaupunki ei ota käyttöön sähköautoille pysäköintimaksualennuksia.

Perustelut vastaukselle

Vertailukaupunkina Helsinki

Helsingissä on käytössä täyssähköautoille 50 % alennus kadunvarsipysäköinnin maksuissa. Helsingin lisäksi vastaava alennus on ollut käytössä Espoossa, joka on maaliskuussa tekemällään päätöksellä luopunut sen käytöstä. Myös Helsinki

suunnittelee alennuksesta luopumista. Tietojemme mukaan muualla Suomessa ei vastaavaa alennusta ole käytössä.

Helsingissä alennus on tarkoitettu väliaikaiseksi kannustimeksi ja kaupunki on päättänyt, että "tulevaisuudessa pysäköintimaksujen alennus tulee poistumaan myös täyssähköajoneuvojen osalta. Kaupunki kannustaa jatkossa muilla keinoin siirtymää päästöttömään liikenteeseen." Helsingissä alennusta on saanut myös asukaspysäköintitunnuksen maksuista.

Helsingin kaupungilla käytössä oleva prosessi alennuksen myöntämisessä vaatii käsityötä lupien käsittelyssä, eikä automatisoitua vaihtoehtoa ole käytettävissä. Kaupungin ylläpitämään vähäpäästöisten ajoneuvojen rekisteriin tallennetaan rekisterinumero, merkki ja malli ajoneuvon omistajan tai haltijan pyynnöstä sitten, kun tiedot on tarkistettu Traficomien ajoneuvorekisteristä. Kaupunki toimittaa tiedot pysäköintimaksuoperaattoreille. Merkintä rekisterissä on voimassa kaksi vuotta, jonka jälkeen pyyntö tulee uusiksi ja tiedot tarkistaa. Alennuksen voivat saada muutkin kuin helsinkiläiset.

Mahdollinen alennuskäytäntö Lahdessa

Päijät-Hämeessä on 4600 täyssähköistä henkilö- tai pakettiautoa, joista 3000 Lahdessa. Lahti-Pisteen arvion mukaan Helsingin kuvausta vastaava lupaprosessi Lahdessa vaatisi työaikaan 4–5 henkilötyökuukautta vuodessa, jos puolet maakunnan sähköauton omistajista hakeutuisi alennusrekisteriin. Jos Helsingin mallin mukaisesti lupa tulisi uusiksi kahden vuoden välein, ei työmäärä tulevinakaan vuosina vähene, kun ottaa huomioon, että sähköautokanta kasvaa tällä hetkellä 40 % vuosivauhdilla. Tähän työtehtävään ei ole resursseja.

Taloudellisesti menetys kaupungille olisi noin 70 000 euroa vuodessa laskettuna nykyisellä sähköautojen osuudella autokannasta. Nyt tuloja maksullisesta kadunvarsipysäköinnistä on 2,5 milj. euroa vuodessa ja sähköautoja 5,4 % autokannasta. Vaikutus tulisi kasvamaan sähköautojen osuuden lisääntyessä.

Maksualennus kannustimena sähköauton hankintaan

Jos henkilö pysäköi Lahden keskustassa kahdesti viikossa ja kun nykyään 1-vyöhykkeellä keskimääräinen kertapysäköinnin maksu on 2 euroa, tulisi 50 % alennuksella kuukausittainen säästö olemaan alle 10 euroa ja vuosittainen noin 100 euroa. Tämän kannustevaikutus auton hankinnassa uskotaan olevan hyvin vähäinen.

Lahdessa on juuri toteutettu puolen vuoden kokeilu, jossa lauantaisin pysäköinti oli puolet halvempaa kuin normaalisti. Tämän vaikutus pysäköintimääriin oli olematon. Kokeilun tulos viittaa siihen, että maksualennuksella ei ole vaikutusta keskustasoiinnin tiheyteen tai keston.

Muut pysäköintiluvat

Helsingissä sähköautoille myönnetään alennusta 17–25 % asukaspysäköintitunnuksen maksuista. Lahdessa käytössä oleva järjestelmä ei mahdollista autokohtaista alennusta asukaspysäköintimaksusta. Lahdessa tämän vaikuttavuus olisi Helsinkiin verrattuna vähäinen, koska meillä asukaspysäköinti on puolet halvempaa kuin Helsingissä ja järjestelmä on käytössä vain rajatulle osalle keskustakiinteistöjä.

Pysäköintilaitokset

Aloitteessa esitetään, että alennus otettaisiin käyttöön myös kaupunkikonsernin omistamissa pysäköintilaitoksissa yhtiön mahdollisuuksien mukaan. Lahden Pysäköinti Oy näkee, että yhtiö toteuttaa jo nyt toiminnassaan monin tavoin hiilineutraalius- ja ympäristökaupunkitavoitteita. Yhtiöllä ei ole taloudellisia edellytyksiä myöntää sähköautoille alennuksia pysäköintimaksuista, koska sähköautojen pysäköinti aiheuttaa yhtä paljon kuluja kuin polttomoottoriautojen. Lisäksi pysäköintilaitoksissa olevien sähköautojen latauslaitteistojen ylläpidosta

tulee yhtiölle kuluja. Suomessa missään julkisessa pysäköintilaitoksessa ei ole vastaavia alennuksia käytössä.

Muut sähköautoilun edistämisen keinot

Kaupunki pyrkii vauhdittamaan siirtymistä sähköiseen ja päästöttömään liikenteeseen. Valmisteilla on esitys siitä, millä ehdoilla yksityiset yritykset voivat saada lupia tuoda kadunvarsille ja yleisille pysäköintialueille julkisia latauspisteitä. Myös raskaan liikenteen julkisia latausasematarpeita selvitetään. Kaupunginhallituksen 2.3.2026 § 51 päätöksen mukaisesti kaupungin omat ajoneuvohankinnat tulevat ensi vuodesta lähtien olemaan pääsääntöisesti täyssähköisiä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: Kh

Kh: Kv

Kv: -

Liitteet

Numero Otsikko

1 Valtuustoaloite Vähäpäästöisten ajoneuvojen pysäköintimaksujen alentamiseksi kadunvarsipysäköinnissä (peitetty)

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

43

Valtuustoaloite: Mahdollistetaan talviulkoilureittien ylläpito vapaaehtoisten toimesta hallinnollisesti kevyellä menettelyllä

929/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kunnossapitoinsinööri Tanja Pakkanen, p. 044 482 0554

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.06.2026

§ 166

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä jäsen Eero Seesvaara teki seuraavan palautusesityksen: Ehdotan palautusta uudelleen valmisteluun saatesanoin: Vastauksen tulee sisältää toimenpiteitä, joilla aloitteeseen vastataan, sekä avata, miten aloitteen teemassa tullaan toteuttamaan kaupungin strategian kohtaa: "Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään."

Esitys raukesi kannattamattomana.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 19.05.2026

§ 69

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 14.04.2026

§ 54

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Päätös

Lautakunta päätti palauttaa asian valmisteluun.

Esittelijä

kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa lautakunta päätti yksimielisesti palauttaa asian valmisteluun.

Perusteluosa

KD:n valtuustoryhmä ja 19 muuta valtuutettua jättivät 9.2.2026 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Aloitteessa esitämme, että Lahden kaupungille luodaan hallinnollisesti kevyt menettely, jolla annetaan lupa vapaaehtoiselle talviulkoilureittien ylläpidolle, mikäli mahdollisuutta kaupungilta tiedustellaan ja mikäli painavaa estettä luvan myöntämiselle ei ole. Lajin harrastajien tarpeet otetaan menettelyssä huomioon ja etsitään keinot mahdollistaa reittien vapaaehtoinen ylläpito lajin tarpeet huomioiden. Mikäli samalla alueella on useita halukkaita reittien ylläpitoon, kaupunki koordinoi, että reittien ylläpito sujuu tarkoituksenmukaisella tavalla.

Lahdessa on eripuolilla kaupunkia talkoohenkisiä ulkoilun ja liikunnan ystäviä, jotka tekevät talviliikuntareittejä omalla ajallaan ja kalustollaan. Useilla järvillämme on talvisin jään niin salliessa ainoastaan yksityisten henkilöiden tai yritysten ylläpitämiä hiihto-, luistelu- tai kävelyreittejä. Nämä reitit liikuttavat satoja, ellei tuhansia ihmisiä. Esimerkiksi Lahti myönsi joulukuussa 2025 hiihtoharrastaja Sami Aavikolle ansaitun Vuoden hyvinvointiteko -tunnustuksen. Aavikko kunnostaa ja täydentää

latuverkoston omalla ajallaan ja kustannuksellaan muun muassa Kymijärvellä ja päiväkotien läheisyydessä, edistäen näin lähiliikuntaa ja luontomyönteisyyttä.

Palkinnon perusteluissa mainitaan, että hän on esimerkki hyvästä kansalaistoiminnasta, joka lisää hyvinvointia ja kestäväää liikkumista.

Reittien ylläpitoon tarvitaan usein moottorikäyttöistä laitetta, joiden kulkunopeus on vastaava kuin kevyellä liikenteellä. Yleistyvät sähköiset mikroliikkumisvälineet tuovat tulevaisuudessa uusia mahdollisuuksia reittien kunnostukseen. Ylläpitoon kuuluvien ajosten ei ole todettu aiheuttaneen turvallisuusuhkia tai haittaa ulkoilijoille. Pikemminkin ulkoilijat ovat hyötäneet laajasti vapaaehtoisten toiminnasta Lahdessa.

Kaupunki toimii epäjohdonmukaisesti kieltäessään toisaalla vapaaehtoistoiminnan reittien ylläpidossa. Lahden Polkupyörähuolto on aiemmin ylläpitänyt maastopyöräilyyn sopivia talvipolkureittejä Salpausselän maastossa nimenomaan lajin tarpeet huomioiden. Samat reitit ovat olleet myös kävelijöiden ja polkujuoksijoiden suosiossa. Reitin ylläpidossa on käytetty niin sanottua snowdogia, pientä moottoriajoneuvoa, joka kulkee keskivertoa maastopyöräilijää hitaammin. Lumimopon tyyppistä snowdogia ajaa kuljettaja ja sen perässä kuljetetaan autonrengasta, jolla polun pinta painuu tasaiseksi ja sopivan levyiseksi ulkoiluun, maastoa mukailen. Renkaan kyydissä on toinen henkilö painona. Snowdogissa vilkkuu oranssi varoitusvalo. Ylläpityö on helposti havaittavissa ja hallittavissa; tietävästi vaaratilanteita ei ole ollut. Ylläpidon jäljiltä polut ovat napakan tasaiset.

Reitin kunnostus edellä kuvatulla tavalla on samalla niin sanottua kestäväyttämistä, jota tehdään runsaasti pohjoisen hiihtokeskuksissa. Kun reitti on kestävitetty ja hyvässä kunnossa, käyttäjät valitsevat reitin ja luonnon kulumisen muualta ja reittien leviäminen estyy. Lahden Polkupyörähuollon ylläpitämät pari reittiä ovat kulkeneet jo merkityillä polkureiteillä, joten toiminta on maaston kulumisen näkökulmasta pikemminkin suojelutoimi kuin haittaa aiheuttavaa. Kuitenkin

viranhaltija on julkisuudessa olevien tietojen mukaan kieltänyt toiminnan.

Talvimaastopyöräilyreitin ylläpidon jatkaminen tulee sallia ja luoda samalla hallinnollisesti kevyt menettely, jolla vapaaehtoinen reittien ylläpito kunkin lajin vaatimalla tavalla lähtökohtaisesti mahdollistetaan.

Hallinnollisesti kevyt menettely voi olla esimerkiksi sähköpostin kautta tapahtuva tiedustelu ja siihen vastaaminen. Reitin sijainti, ylläpitotapa ja tavoite tulee kuvata tiedustelussa. Vastauksessa tuodaan esille, että vapaaehtoinen vastaa itse toiminnan turvallisuudesta ja vähäisestä häiriöstä ulkoilijoille ja että moottorikäyttöisen kunnostusvälineen nopeus ei saa ylittää tiettyä reitille sopivaa nopeutta (10-25 km/h).

Talviulkoilureittien ylläpidon mahdollistaminen on kaupungin strategian toimeenpanoa. Strategian mukaan muun muassa:

”Edistämme liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille.”

”Lisäämme yhteisöllisyyttä.”

”Olemme houkutteleva urheilukaupunki.”

”Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.”

Näillä perusteluilla toivomme aloitteen etenevän ripeästi ja mahdollistamisen kulttuurin vahvistamista kaupungissa.”

Vastaus aloitteeseen

Talviulkoilureitit ja -polut tukevat liikunnallista elämäntapaa, yhteisöllisyyttä sekä kaupungin strategisia tavoitteita hyvinvoinnin ja kestävä liikunnan

edistämisestä, ja on tärkeää, että kaupunkilaisilla on mahdollisuus liikkua, harrastaa ja hyödyntää kaupungin lähiluontoa myös talviaikaan.

Lahden Kaupunki tunnistaa ja arvostaa vapaaehtoistoimintaa, jota Lahdessa tehdään omaehtoisesti ulkoilureittien ja polkujen käytettävyyden parantamiseksi. Aloitteessa esiin nostettu talkoohenki ja harrastajien aktiivisuus ovat myönteinen ilmiö, jota kaupunki ei lähtökohtaisesti halua rajoittaa.

Kulutuspäalvelulaki ja vastuun määräytyminen

Reittien hoitoa ja kunnossapitoa koskevia linjauksia ohjaa 5.5.2025 voimaan tullut kulutuspäalvelulaki (185/2025), joka koskee myös maksuttomia ulkoilupäalveluja, kuten maastoliikuntapolkuja.

Kulutuspäalvelulain mukaan palveluntarjoajan velvollisuutena on:

- tunnistaa ja arvioida toimintaan liittyvät terveyteen kohdistuvat vaarat
- huolehtia riskien ennakoivasta hallinnasta
- dokumentoida keskeiset turvallisuutta koskevat tiedot
- sekä informoida käyttäjiä palveluun liittyvistä vaaroista ja rajoituksista

Mikäli kaupunki mahdollistaa, ohjaa tai koordinoi reittien hoitoa, kaupunki toimii lain tarkoittamana palveluntarjoajana ja vastaa siitä, että toiminta täyttää kulutuspäalvelulain vaatimukset. Vastuu käyttäjäturvallisuudesta ei ole siirrettävissä vapaaehtoisille pelkällä luvalla tai vastuuvapauslausekkeella.

Hallinnollisesti kevyt omaehtoinen toiminta

Hallinnollisesti kevyenä mahdollistamisena voidaan pitää sellaista omaehtoista toimintaa, joka rinnastuu tavanomaiseen ulkoiluun ja liikkumiseen. Tällaisena voidaan pitää esimerkiksi sähköavusteisella polkupyörällä ja sen perässä

vedettävällä renkaalla tapahtuvaa polkujen tamppaamista, jota harrastajat voivat tehdä oma-aloitteisesti liikkeessaan reiteillä.

Tämäntyyppinen toiminta ei edellytä kaupungin erillistä lupamenettelyä tai koordinointia. Kaupunki ei ohjaa, tilaa eikä organisoi toimintaa, eikä sillä ole käytännössä mahdollisuutta eikä tarvetta valvoa yksittäisten harrastajien omaehtoista liikkumista reiteillä. Toiminta ei siten muodostu kaupungin järjestämäksi palveluksi.

Koneellisesti toteutettava reittien hoito

Koneellisesti toteutettava reittien hoito, kuten moottorikäyttöisillä laitteilla tehtävä polkujen muokkaaminen tai kunnossapito, muodostaa luonteeltaan erilaista toimintaa kuin harrastajien omaehtoinen liikkuminen. Koneellisessa hoidossa vaikutetaan suoraan reittien rakenteeseen, kulutuskestävyyteen ja muiden käyttäjien turvallisuuteen.

Kulutuspäätöslain velvoitteiden vuoksi kaupunki ei voi mahdollistaa koneellista reittien hoitoa ilman, että:

- kaupungilla on ennakolta tieto siitä, mitä työtä tehdään, missä ja milloin
- työ voidaan yhteensovittaa muun kunnossapidon ja reittien käytön kanssa
- toiminta noudattaa yhtenäisiä turvallisuus- ja hoitoperiaatteita
- turvallisuuteen liittyvät havainnot ja toimenpiteet dokumentoidaan

Näistä syistä koneellisesti toteutettava reittien hoito ei ole hallinnollisesti kevyttä toimintaa, vaan edellyttää suunnittelua, koordinointia ja dokumentointia.

Aloitteessa esitetään talvihoidon toteuttamista moottorikäyttöisellä laitteella siten, että laitteen perässä vedetään autonrengasta ja renkaan päällä on henkilö painona, eikä tämänkaltaista työmenetelmää voida sallia. Menetelmä ei täytä henkilöturvallisuutta koskevia vaatimuksia eikä ole kulutuspalvelulain (185/2025)

edellyttämän ennakoivan riskienhallinnan näkökulmasta hyväksyttävä. Mikäli tällainen toiminta tapahtuisi kaupungin mahdollistamana tai hyväksymänä, kaupunki toimisi palveluntarjoajana ja vastaisi käyttäjien sekä työn suorittamiseen osallistuvien henkilöiden turvallisuudesta. Tästä syystä koneellisesti toteutettava reittien hoito on rajattu kaupungin ohjaamaan ja työohjeiden mukaiseen kunnossapitoon, eikä aloitteessa kuvattua työmenetelmää voida mahdollistaa.

Kaupungin kunnossapitokäytännöt ja ostopalvelut

Kaupunki toteuttaa maastoliikuntapolkujen kunnossapitoa yksityiskohtaisten työohjeiden mukaisesti, jotka ohjaavat polkujen ympärivuotista hoitoa. Työohjeissa on määritelty mm.:

- kunnossapidon tarkoitus ja rajaukset eri vuodenaikoina
- ne reitit, joille talvikunnossapitoa tehdään
- käytettävät menetelmät ja ajankohdat
- koneellisen hoidon turvallisuusedellytykset
- riskienhallinta, raportointi ja dokumentointi

Kunnossapitotyö toteutetaan osin ostopalveluna, ja se perustuu kaupungin ja sopimuskumppaneiden välisiin ennalta sovittuihin pelisääntöihin. Näihin kuuluvat esimerkiksi:

- vaarallisten ja kivikkoisten osuuksien kiertäminen
- reittivalinnat käyttäjäturvallisuus edellä
- reittien kunnon ja kulumisen systemaattinen seuranta

Näiden periaatteiden toteutuminen edellyttää kokonaisnäkemystä reittiverkostosta ja sen käytöstä. Vapaaehtoisilla ei välttämättä ole käytettävissään tietoa näistä ratkaisuista, minkä vuoksi koneellinen kunnossapito edellyttää aina kaupungin ohjausta ja yhteensovittamista.

Maastoliikuntapolkujen kehittäminen

Kaupunki kehittää maastoliikuntapolkuverkostoa pitkäjänteisesti huomioiden kulutuspalvelulain veloitteet ja polkujen ympärivuotisen käytön. Kaupunki on käynnistämässä maastoliikuntapolkujen yleissuunnittelua, jonka tavoitteena on parantaa polkujen rakenteita, kestävyyttä, opastusta ja turvallisuutta usean vuoden aikajänteellä.

Yleissuunnittelussa tarkastellaan muun muassa:

- pohjarakenteiden ja kulutuskestävyyden parantamista
- vaarallisten ja kulumisherkkien osuuksien rakenteellisia ratkaisuja
- opasteiden ja reittien selkeyttä
- polkujen ympärivuotista käyttöä ja talvikunnossapidon tarpeita

Tavoitteena on, että suunnittelun ja vaiheittaisen toteutuksen myötä polkujen hoitaminen, myös talviaikaan, on jatkossa helpompaa, turvallisempaa ja hallitumpaa sekä käyttäjien että kaupungin vastuiden näkökulmasta.

Yhteenveto

Kaupunki suhtautuu valtuustoaloitteeseen myönteisesti siltä osin kuin se koskee vapaaehtoisten omaehtoista, kevyttä ja hallinnollista lupamenettelyä edellyttämätöntä toimintaa, joka rinnastuu tavanomaiseen ulkoiluun ja liikkumiseen.

Sen sijaan koneellisesti toteutettava reittien kunnossapito edellyttää kulutuspalvelulain mukaisesti kaupungilta ennakkotietoa, koordinointia ja dokumentointia, eikä sitä voida toteuttaa hallinnollisesti kevyenä menettelynä. Linjaus perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön, käyttäjäturvallisuuteen sekä kaupungin vastuuseen ulkoilupalveluiden järjestäjänä.

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: Kh

Kh: Kv

Kv: -

Liitteet

Numero	Otsikko
2	KDn valtuustoryhmän ym. valtuustoaloite Mahdollistetaan talviulkoilureittien ylläpito vapaaehtoisten toimesta hallinnollisesti kevyellä menettelyllä

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

44

Valtuustoaloite: Lahden kaupunki linjaa, että jokaisen kaupungin peruskoulun oppilaan sekä henkilökunnan tulee olla tunnistettavissa koko koulupäivän ajan

1636/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

perusopetuksen palvelupäällikkö Saresma Kirsikka, p. 044 4826409

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.06.2026

§ 167

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.”

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 19.5.2026
§ 42

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Lahden Perusuomalaisten valtuustoryhmä 16.3.2026:

”Valtuustoaloite: Lahden kaupunki linjaa, että jokaisen kaupungin peruskoulun oppilaan sekä henkilökunnan tulee olla tunnistettavissa koko koulupäivän ajan.

Kouluympäristön on oltava turvallinen kaikille siellä toimiville henkilöille; niin oppilaille kuin myös opettajille ja muille tahoille. Tunnistettavuus on tärkeä osa

toimintaympäristöä ja näin ollen on perusteltua kieltää sellaisten asusteiden käyttö, joiden pitäminen tosiasiallisesti estää tunnistettavuuden. Kielto koskisi kaikkia kasvot peittäviä asusteita, kuten niqab, burka, kommandopipo tai erilaiset maskit. Kyse on ennen kaikkea turvallisuudesta, jossa ihmisten tulee olla tunnistettavissa. Eri oppiaineissa tehdään jatkuvaa arviointia oppilaan menestymisestä ja suoriutumisesta ja nyt esitettävä linjaus tukee tätä työtä.

Suomalainen yhteiskunta perustuu avoimuuteen, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon. Turvallisuuden lisäksi linjauksella tuetaan tyttöjen tasa-arvoisempaa kohtelua. Linjauksen avulla huomioidaan lasten ja nuorten psyykkinen ja sosiaalinen oppiminen sekä vuorovaikutus sanattoman viestinnän, ilmeiden ja eleiden kautta. Tunteita ilmaistaan ja niitä luetaan kasvojen kautta, johon tunne-elämäntaitojen opetus myös perustuu osaltaan.

Valtuustoaloitteen tavoitteena on ennen kaikkea katsoa tulevaisuuteen ja pyrkiä ennalta ehkäisemään mahdollisia haasteita Lahden kouluissa. Tässä kysymyksessä on syytä olla proaktiivinen ja tehdä selkeät linjaukset jo ennen kuin muissa kaupungeissa havaittuja haasteita havaitaan myös meillä. Linjaus antaa myös selkänöjan puuttua mahdollisiin epäkohtiin yksiselitteisesti.”

Selvitys asiasta

Säädöspohja ja nykytila

Perusopetuslain (628/1998) 29 §:n mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on huolehtia siitä, että koulu yhteisössä vallitsevat järjestys, turvallisuus ja työrauha. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi koulukohtaisissa järjestyssäännöissä voidaan antaa oppilaita ja koulussa työskenteleviä henkilöitä koskevia määräyksiä.

Lahden peruskoulujen järjestyssäännöt perustuvat koulun arvoihin, yleisesti hyväksytyihin asiallisen ja muita huomioivan käyttäytymisen periaatteisiin sekä Opetushallituksen antamiin ohjeisiin. Järjestyssäännöillä edistetään opetuksen häiriötöntä toteutumista, koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Tähän saakka Lahden perusopetuksessa ei ole esiintynyt laajamittaista kasvojen peittämistä koulu ympäristössä. Järjestyssäännöissä pukeutumista on käsitelty yleisellä tasolla siten, että kouluun pukeudutaan asiallisesti ja sään mukaisesti.

Tunnistettavuuden merkitys turvallisuuden ja opetuksen järjestämisen kannalta

Koulun turvallisuuden kannalta on välttämätöntä, että henkilöstö kykenee tunnistamaan koulun tiloissa liikkuvat henkilöt. Tunnistettavuus tukee ennaltaehkäisevää turvallisuustyötä, mahdollistaa nopean ja asianmukaisen toiminnan poikkeustilanteissa sekä tukee ristiriitatilanteiden selvittämistä asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta.

Oppilaan tunnistettavuus on keskeistä myös opetuksen ja arvioinnin toteuttamisen näkökulmasta. Opettajalla on velvollisuus arvioida oppilaan oppimista ja työskentelyä jatkuvasti. Arvioinnin luotettavuus ja oppilaan oikeusturva edellyttävät, että oppilas on tunnistettavissa kaikissa opetustilanteissa.

Lisäksi vuorovaikutus koulu yhteisössä perustuu sanallisen ja sanattoman viestinnän kokonaisuuteen. Kasvojen näkyminen tukee toimivaa vuorovaikutusta ja edistää psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallista oppimisympäristöä.

Täsmennykset koulujen järjestyssääntöihin

Lahden perusopetuksen koulujen järjestyssääntöjä täydennetään pukeutumista koskevilta osin seuraavasti:

- Kouluun pukeudutaan asiallisesti ja sään mukaisesti.
- Liikunta- ja käsityötunneilla pukeutumisessa huomioidaan turvallisuus- ja hygieniavaatimukset.
- Kouluyhteisössä oppilaiden ja henkilöstön tulee olla tunnistettavissa koko koulupäivän ajan. Kasvoja ei saa peittää koulupäivän aikana sellaisilla asusteilla, jotka estävät henkilön tunnistamisen.

Täsmennys ei koske opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä suojarusteita eikä muita hyväksyttäviä, tapauskohtaisesti arvioitavia tilanteita.

Täydennetyt järjestyssäännöt tulevat voimaan lukuvuoden 2026–2027 alkaessa. Järjestyssäännöt käsitellään kouluissa lukuvuoden alussa osana koulun normaalia perehdytys- ja ohjauskäytäntöä.

Vaikutusten arviointi

Vaikutukset lasten ja oppilaiden asemaan

Esitetty järjestyssääntöjen täsmennys vahvistaa perusopetuslain mukaista oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaiden tunnistettavuus tukee koulun henkilöstön mahdollisuuksia huolehtia oppilaiden turvallisuudesta, valvonnasta ja oikeusturvasta koko koulupäivän ajan. Selkeä ja kaikkia koskeva linjaus vähentää tulkinnanvaraisuutta ja edistää oppilaiden yhdenvertaista kohtelua koulujen arjessa. Täsmennys ei muuta oppilaiden pukeutumista koskevaa yleistä pääperiaatetta, eikä se rajoita oppilaan oikeutta ilmaista itseään muuten kuin siltä osin kuin se on opetuksen järjestämisen ja turvallisuuden kannalta välttämätöntä.

Vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja perusoikeuksiin

Perusopetuksen järjestämisessä on noudatettava perustuslain (731/1999) 6 §:ssä säädettyä yhdenvertaisuusperiaatetta sekä yhdenvertaisuuslakia (1325/2014). Ketään ei saa asettaa ilman hyväksyttävää perustetta eri asemaan esimerkiksi uskonnon, vakaumuksen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Kasvojen näkyvyyttä koskeva linjaus perustuu opetuksen järjestämiseen ja koulun turvallisuuteen liittyviin hyväksyttäviin ja objektiivisiin perusteisiin. Linjaus koskee yhdenvertaisesti kaikkia kouluyhteisössä toimivia oppilaita ja henkilöstön jäseniä, eikä sitä kohdisteta tiettyyn ryhmään tai vakaumukseen. Linjauksen tarkoituksena on edistää turvallisuutta ja opetuksen asianmukaista järjestämistä, eikä sillä aseteta ketään eri asemaan henkilöön liittyvien syiden, kuten uskonnon, vakaumuksen tai kulttuurisen taustan perusteella.

Mahdolliset yksilölliset poikkeustilanteet, esimerkiksi terveydellisiin tai muihin perusoikeuksiin liittyvät syyt, arvioidaan tapauskohtaisesti voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, perusoikeuksien keskinäinen punninta huomioiden.

Vaikutukset henkilöstöön

Täsmennys selkeyttää koulun henkilöstön toimivaltaa ja vastuita järjestyssääntöjen valvonnassa. Yhtenäinen linjaus tukee henkilöstön mahdollisuuksia puuttua tilanteisiin jo varhaisessa vaiheessa ja vähentää epäselvyyksiä siitä, millaista pukeutumista koulupäivän aikana pidetään hyväksyttävänä. Selkeät säännöt parantavat työrauhaa ja turvallisuuden tunnetta koulussa sekä tukevat henkilöstön oikeusturvaa tilanteissa, joissa joudutaan ohjaamaan tai rajaamaan oppilaiden toimintaa.

Vaikutukset koulu yhteisön turvallisuuteen ja toimintaan

Täsmennyksellä on myönteinen vaikutus koulu yhteisön kokonaisturvallisuuteen. Tunnistettavuus helpottaa koulun arjen valvontaa, vahvistaa ennaltaehkäisevää turvallisuustyötä ja tukee asianmukaista toimintaa häiriö- ja poikkeustilanteissa. Yhteiset ja etukäteen käsitellyt järjestyssäännöt edistävät koulu yhteisön psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta sekä vahvistavat luottamusta koulun toimintatapoihin.

Taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset

Esitetyllä täsmennyksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Toiminnallisesti muutos on vähäinen ja helposti toimeenpantavissa, sillä se perustuu jo käytössä oleviin järjestyssääntöihin ja koulun tavanomaisiin käytäntöihin.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

kh: kv

kv: ote perusopetuspalvelut

Liitteet

Numero Otsikko

3 Perussuomalaisten valtuustoryhmän valtuustoaloite

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

45

Valtuustoaloite ikävaikutusten arvioinnin lisäämiseksi osaksi päätöksentekoa

3845/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintopäällikkö Risto Uotila, p. 050 398 5501

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.06.2026

§ 168

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

Perusteluosa

Lahden sosialidemokraattinen valtuustoryhmä jätti 1.9.2025 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Yli 64-vuotiaiden osuus lahtelaisista on reilu neljäsosa, 26 %, kaikista lahtelaisista. Ikääntyneiden määrä kasvaa Lahdessa ja yli 64-vuotiaiden ennustettu määrä on vuonna 2035 35 034 henkilöä (Lahden väestösuunnite 2024–2040). Väestön ikääntymiseen liittyvien tarpeiden seuraaminen ja niihin vastaaminen kaikessa kaupungin päätöksenteossa tulee korostumaan tulevina vuosina.

Ikääntymisen megatrendiin tulee varautua ja ikävaikutukset nähdä keskeisenä osana päätöksentekoa. Päätösten ennakkovaikutusten arvioinnin tulisi olla jo nyt osa kaikkea lahtelaista päätöksentekoa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos suosittaa ihmisiin ja eri väestöryhmiin kohdistuvien vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönottoa. Lahden kaupungissa on onnistuneesti edistetty lapsivaikutusten arviointia, ja ikävaikutusten arvioinnin ottaminen käyttöön olisi jatkumo tälle työlle.

Ikääntyneen väestönsä huomioiva kaupunki tunnistaa iäkkäiden ihmisten tarpeet ja voimavarat sekä tukee heidän aktiivisuuttaan, hyvinvointiaan ja turvallisuuttaan. Ikäystävälliset asuinympäristöt ovat viihtyisiä, helposti hahmotettavia ja esteettömiä. Liikkumisen mahdollisuuksiin, opasteisiin, kulkuväyliin ja käveltävyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Kaupungin toiminnoilla luodaan edellytykset iäkkäiden aikuisten hyvään arkeen ja kykyyn toimia yhteisöissä. Ikääntyneet huomioivan kaupungin palvelut ja rakenteet tukevat ikääntyvien aikuisten toimijuutta ja kotona asumista. Ikääntyvien lahtelaisten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtiminen on yksi kaupungin keskeisiä tehtäviä ja esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen

valtiosuuden lisäosa huomioi kaatumishoitojaksojen vähentymisen. Myös digitaalisia palveluita voidaan kehittää poistamalla digiesteitä palveluissa.

Hyvin suunniteltu kaupunkiympäristö mahdollistaa eri toimintakyvyn haasteiden kanssa pärjäämistä kaiken ikäisillä. Kaupungin palveluilla ja demokratiatyöllä on mahdollisuus tukea iäkkäiden osallisuutta laajasti. Ikävaikutusten arvioinnissa on myös hyvä tunnistaa iäkkäiden moninaisuus.

Valtuutetuille kuuluvaa aloiteoikeutta käyttäen Lahden sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että kaupungin päätöksenteossa otetaan käyttöön ikävaikutusten arviointi.”

Vastine aloitteeseen

Aloitteessa esitetään, että kaupungin päätöksenteossa otetaan käyttöön ikäihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointimalli. Aloitteessa perustellaan esitystä väestön ikääntymisellä sekä tarpeella huomioida ikääntyneiden tarpeet ja osallisuus entistä systemaattisemmin.

Kaupunki tunnistaa väestön ikääntymisen keskeisenä kaupungin toimintaan ja tulevaisuuteen vaikuttavana trendinä ja pitää tärkeänä, että ikääntyneiden tarpeet ja heihin kohdistuvat vaikutukset tunnistetaan ja huomioidaan johdonmukaisesti päätöksenteossa. Aloitteessa esiin nostetut näkökohdat, kuten esteettömät ja turvalliset elinympäristöt, palveluiden saavutettavuus, osallisuuskäytännöt sekä digitaalisten palveluiden kehittäminen, ovat jo osa kaupungin strategista ja operatiivista kehittämistyötä.

Lahden kaupungissa on käytössä vaikutusten ennakoarvioinnin (EVA) toimintamalli, jonka tavoitteena on tunnistaa ja arvioida päätösten vaikutuksia monipuolisesti eri näkökulmista ennen päätöksentekoa. Yhtenä arviointimallin keskeisistä tarkoituksista on tunnistaa *mihin ihmisryhmiin päätös vaikuttaa*.

Ennakoarvioinnin keinoin pyritään tunnistamaan vaikutukset muun muassa eri väestö- ja ikäryhmiin, kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen, talouteen, elinympäristöön sekä yhdenvertaisuuteen.

Mikäli päätöksellä tunnistetaan olevan vaikutuksia erityisesti ikääntyneisiin, pyrkivät valmistelijat keräämään tietoa vaikutuksista asiantuntijoilta, pyytävät lausuntoja vanhusneuvostolta sekä järjestävät osallistavia yleisötilaisuuksia, joiden kautta ikäihmiset voivat tuoda näkemyksiään sekä arvioitaan siitä, miten valmisteltava päätös heihin vaikuttaisi. Erityisesti kaupunkisuunnittelun osalta toimintamalli on hyvin juurtunut osaksi toimintakulttuuria.

Käytössä olevan vaikutusten ennakoarviointimallin keskeisenä lähtökohtana on kokonaisvaltaisuus, jossa eri ihmisryhmät huomioidaan osana samaa kokonaisarviota. Näin varmistetaan, että vaikutuksia tarkastellaan samanaikaisesti eri näkökulmista eikä erillisinä, toisistaan irrallisina arviointeina. Erillisen ikävaikutusten arvioinnin käyttöönotto ei ole tarkoituksenmukaista, koska erillinen malli loisi päällekkäisyyttä nykyisen ennakoarviointimallin kanssa, hajauttaisi arviointikäytäntöjä ja voisi jopa heikentää kokonaisvaikutusten tarkastelua. Nykyinen malli mahdollistaa jo ikävaikutusten huomioimisen osana laajempaa vaikutusarviointia.

Sen sijaan kaupunki kehittää edelleen olemassa olevaa ennakoarviointimallia siten, että ohjeistusta tarkennetaan, valmistelijoiden osaamista vahvistetaan ja hyviä käytäntöjä jaetaan palvelualueajat ylittävällä yhteistyöllä.

Kaupunki pitää tärkeänä ikäystävällisen kaupungin kehittämistä ja jatkaa työtä ikääntyvien asukkaiden hyvinvoinnin, osallisuuden ja arjen sujuvuuden tukemiseksi kaikilla palvelualueilla. Tämä työ toteutuu tehokkaimmin osana yhtenäistä vaikutusten ennakoarviointia.

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

Numero Otsikko

4 Valtuustoaloite, ikävaikutusten arvioinnin lisäämiseksi osaksi päätöksentekoa

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

46

Valtuustoaloite: Ikäihmisten osallistuminen turvattava päätöksenteon valmistelussa ja seurannassa

3857/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintopäällikkö Risto Uotila, p. 050 398 5501

osallisuuskoordinaattori Heidi Kirkonpelto, p. 044 483 1801

hallintojohtaja Anniina Kovero p. 044 7161 416

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.06.2026

§ 169

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa

Valtuutettu Satu Jaatinen ja 23 muuta valtuutettua jättivät 1.9.2025 seuraavan valtuustoaloitteen:

"Ikäihmisten osallistuminen turvattava päätöksenteon valmistelussa ja seurannassa

Yhteenveto

Ikäihmisiä on neljännes Lahden väestöstä, mutta heidän osallisuutensa päätöksenteossa jää liian vähäiseksi. Huolimatta kaupunginhallituksen vuonna 2023 tekemästä päätöksestä ottaa vanhusneuvosto kiinteämmin mukaan kaupungin päätöksentekoon, neuvosto saa usein tiedon ikäihmisiä koskevista asioista vasta päätöksenteon kynnyksellä - tai ei lainkaan. Tämä aloite varmistaa, että vanhusneuvosto osallistuu ikäihmisiä koskevan päätöksenteon valmisteluun jo alkuvaiheessa ja että sen näkemykset huomioidaan systemaattisesti läpi valtuustokauden. Näin Lahti toteuttaa Kuntalain velvoitteet, vahvistaa ikäystävällistä päätöksentekoa ja lisää kaupunkilaisten luottamusta.

Esitys

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että:

1. Lahden vanhusneuvostolle varmistetaan todellinen mahdollisuus osallistua ajoissa asioiden suunnitteluun ja valmisteluun kaikissa merkittävässä ikäihmisiin vaikuttavissa asioissa, kaikilla toimialoilla. Käytännössä, merkittävät ikäihmisiä

koskevat asiat eivät saa edetä päätöksentekoon ilman vanhusneuvoston kannanottoa.

2. Kaupunki ottaa käyttöön seurannan, jossa raportoidaan säännöllisesti, miten vanhusneuvoston näkemykset on otettu huomioon valmistelussa ja päätöksenteossa.

3. Kaupunki nimeää yhteyshenkilön, joka varmistaa edellä mainittujen kohtien toteutumisen käytännössä.

Perustelut

Kuntalain (410/2015) 27 § mukaan kunnassa on oltava vanhusneuvosto, joka toimii kaupungin lakisääteisenä vaikuttamistoimielimenä. Sen tehtävänä on turvata ikääntyneen väestön mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa kunnan eri toimialojen suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan.

Vanhusneuvosto näkee roolinsa konsultatiivisena ja asiantuntijana ikäihmisiä koskevien päätösten suunnittelussa ja valmistelussa. Sen jäsenillä on laaja kokemusasiantuntijuus ja eri alojen osaaminen, jota kaupungin olisi arvokasta hyödyntää.

Tällä hetkellä neuvosto saa kuitenkin tiedon asioista usein vasta juuri ennen päätöstä - jolloin todellisia vaikutusmahdollisuuksia ei enää ole, tai joskus ei ollenkaan. Esimerkiksi torin linja-autoliikenteen määräaikaista, kokeilullista siirtoa Vesijärvenkadulle ei tuotu neuvoston tietoon. Siirrolla on merkitystä nimenomaan ikäväestöön.

Lahden kaupunki on jo varmistanut nuorisoneuvostolle mahdollisuuden osallistua valmisteluun ja päätöksentekoon, ja yhdenvertaisuuden nimissä nyt on aika huomioida myös ikäihmisten näkemykset.

Vanhusneuvoston aito osallistuminen vahvistaa luottamusta kaupungin ja asukkaiden välillä sekä tuo päätöksentekoon arvokasta arjen tietoa. Lisäksi kun kaupungin toimielimet raportoivat säännöllisesti siitä, miten vanhusneuvoston näkemykset on otettu huomioon, läpinäkyvyys vahvistaa luottamusta neuvoston rooliin.”

Vastine aloitteeseen

Vanhusneuvoston jäsenten näkemykset

Lahden kaupungin vanhusneuvostolle lähetettiin kahteen ikäihmisten osallisuuteen ja vaikuttamiseen liittyvään valtuustoaloitteeseen liittyen kysely huhtikuussa 2026. On huomioitava, että kyseessä ei ole vanhusneuvoston kanta, mutta kyselyyn vastanneiden vanhusneuvoston jäsenten näkemykset osoittavat, että ikäihmisten näkökulmia huomioidaan kaupungin päätöksenteossa tällä hetkellä varsin heikosti. Vastaajien mukaan kuulemisia ja osallistumismahdollisuuksia järjestetään, mutta niiden vaikuttavuus jää usein vähäiseksi, koska päätökset koetaan jo ennalta tehdyiksi. Vanhusneuvoston osaamista ja kokemustietoa ei vastanneiden näkemyksen mukaisesti hyödynnetä riittävästi valmistelussa, eikä neuvoston rooli päätöksenteossa ole riittävän vahva tai selkeä.

Osallistaminen toimii joissakin asiakokonaisuuksissa kohtuullisesti, erityisesti kaavoituksen ja julkisen liikenteen yhteydessä, joiden osalta vanhusneuvostolle esitellään asioita ja neuvostoa kuullaan. Sen sijaan laajemmin tarkasteltuna osallistamisen käytännöt koetaan puutteellisiksi. Vanhusneuvoston tunnettuus viranhaltijoiden ja päättäjien keskuudessa on heikko, ja tiedottamisessa on selviä puutteita. Tämä heikentää myös mahdollisuuksia vaikuttaa valmisteluun ajoissa.

Ikäihmisten osallistumisen tavoissa korostuvat perinteiset ja matalan kynnyksen menetelmät. Keskustelutilaisuudet, erityisesti tutussa ryhmässä, koetaan toimiviksi,

kun taas pelkät työpajat eivät tavoita laajasti osallistujia. Digitaaliset kanavat soveltuvat osalle, mutta monilla on haasteita niiden käytössä, minkä vuoksi tarvitaan rinnalle puhelin- ja paperipohjaisia osallistumismuotoja. Henkilökohtainen kontakti nähdään tehokkaana keinona tavoittaa ihmisiä.

Vastaajat korostavat tarvetta kehittää uusia osallistumisen muotoja, kuten maksuttomia kokoontumistiloja ja yhteisöllisiä tapahtumia, jotka tukisivat ikäihmisten osallisuutta. Erityisen tärkeänä pidetään vanhusneuvoston roolin vahvistamista siten, että se pääsisi mukaan päätöksenteon valmisteluvaiheeseen eikä toimisi pelkästään lausunnonantajana. Samalla toivotaan parempaa ja kohdennetumpaa viestintää.

Ikävaikutusten arvioinnin tarve tunnistetaan selkeästi erityisesti liikkumiseen, esteettömyyteen, kaavoitukseen ja palveluihin liittyvissä päätöksissä. Arvioinnin toteuttamisessa tulisi hyödyntää monikanavaista osallistamista ja kokemusasiantuntijoita sekä varmistaa, että osallistuminen on mahdollista myös ilman digitaalisia välineitä.

Ikäihmisten arkeen liittyvistä teemoista erityisesti yksinäisyys ja köyhyys jäävät vastaajien mukaan liian vähälle huomiolle. Lisäksi korostetaan liikunta- ja kohtaamismahdollisuuksien merkitystä hyvinvoinnille. Yleisesti koetaan, että päätöksenteossa ei hyödynnetä riittävästi käyttäjien arjen kokemuksia.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että vaikka osallistamisen rakenteet ovat olemassa, niiden vaikuttavuutta tulee parantaa. Vanhusneuvoston asemaa on tarpeen vahvistaa, osallistumista monipuolistaa ja ikävaikutusten arviointi vakiinnuttaa osaksi kaupungin vaikutusten ennakoarviointimallia.

Vastaus aloitteessa esitettyihin toimenpide-ehdotuksiin

Kaupunki kehittää ikäihmisten osallisuutta kokonaisvaltaisesti siten, että Lahden vanhusneuvostolle turvataan todellinen mahdollisuus osallistua ajoissa merkittävien

ikäihmisiin vaikuttavien asioiden suunnitteluun ja valmisteluun kaikilla palvelualueilla. Keskeisiä osallistamisen tapoja ovat lausuntopyyntöt, kyselyt sekä asiantuntijaesittelyt keskusteluineen. Tätä edistetään kaupunkitasoisella osallisuusmallilla, joka sisältyy strategian toimeenpanoon ja jonka tavoitteena on vahvistaa kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuuksia. Hallintolain 41 §:ssä säädettyjen vaikuttamismahdollisuuksien toteutuminen ajoittuu valmisteluvaiheeseen. Osallistamisen toimintakulttuuria kehitetään jatkuvasti. Vaikuttamistoimielinten kokemusasiantuntijuuden hyödyntämistä vahvistetaan lisäämällä valmistelijoiden tietoisuutta koulutuksen ja ohjeistuksen keinoin sekä kytkemällä vaikuttamistoimielimet entistä tiiviimmin osaksi vaikutusten ennakoarviointia ja sitä koskevia ohjeistuksia.

Samanaikaisesti kaupunki vahvistaa seuranta- ja raportointia siitä, miten vanhusneuvoston näkemykset huomioidaan valmistelussa ja päätöksenteossa. Vanhusneuvoston toiminnasta laaditaan vuosittain toimintakertomus, jossa tuodaan esiin, mihin asioihin neuvosto on ottanut kantaa, mistä teemoista on käyty keskustelua sekä keiden toimijoiden kanssa yhteistyötä on tehty. Toimintakertomuksen raportointia ja viestintää kehitetään, avoimuuden ja vanhusneuvoston toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi.

Lisäksi todetaan, että vanhusneuvoston toiminnan tueksi on nimetty yhteyshenkilö elinvoiman palvelualueen kaupunkikulttuuripalvelut -vastualueen osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut -palveluyksikköön, joka huolehtii neuvoston toimintaedellytyksistä, yhteydenpidosta neuvoston ja viranhaltijaorganisaation välillä sekä edellä mainitusta vuosittaisesta raportoinnista. Yhteyshenkilö vahvistaa osaltaan edellä mainittujen toimintatapojen toteutumista käytännössä ja tukee vanhusneuvoston roolia osana kaupungin päätösten valmistelua.

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

Numero	Otsikko
--------	---------

5	Valtuustoaloite: Ikäihmisten osallistuminen turvattava päätöksenteon valmistelussa ja seurannassa
---	---

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

47

Talousarviomuutoksia vuoden 2026 talousarvioon

12/02.00.00.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky, p. 050 358 6502

laskentapäällikkö Kati Helin, p. 044 716 1059

controller Katja Markkola, p. 050 383 6456

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupungin vuoden 2026 talousarvion sitovat määrärahat, tuloarviot ja toimintakatteet ovat perusteluosassa esitettyjen muutosten jälkeen 1.6.2026 alkaen seuraavat:

Käyttötalousosa

Lisätään elinvoiman palvelualueen menoja 189 700 euroa.

Sitova taso muutoksen jälkeen:

- Kasvupalvelut, toimintamenot -30 919 500 euroa.

Muutetaan sivistyksen palvelualueen sitovien tasojen välillä tuloja 292 100 euroa sekä menoja 167 000 euroa siten, että muutoksella ei ole vaikutusta palvelualueen kokonaistuloihin tai -menoihin.

Sitovat tasot muutoksen jälkeen:

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

- Sivistyksen yhteiset, toimintakate -2 978 400 euroa
- Varhaiskasvatus-, perusopetus-, nuoriso- sekä kirjasto- ja tietopalvelut -
vastuualueet yhteensä, toimintatulot +11 176 400 euroa ja toimintamenot -235 358
800 euroa.

Vähennetään kaupunkiympäristön palvelualueen menoja 189 700 euroa.

Sitova taso muutoksen jälkeen:

- Kaupunkiympäristö, toimintamenot -37 532 300 euroa.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.06.2026

§ 162

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupungin vuoden 2026 talousarvion
sitovat määrärahat, tuloarviot ja toimintakatteet ovat perusteluosassa esitettyjen
muutosten jälkeen 1.6.2026 alkaen seuraavat:

Käyttötalousosa

Lisätään elinvoiman palvelualueen menoja 189 700 euroa.

Sitova taso muutoksen jälkeen:

- Kasvupalvelut, toimintamenot -30 919 500 euroa.

Muutetaan sivistyksen palvelualueen sitovien tasojen välillä tuloja 292 100 euroa sekä menoja 167 000 euroa siten, että muutoksella ei ole vaikutusta palvelualueen kokonaistuloihin tai -menoihin.

Sitovat tasot muutoksen jälkeen:

- Sivistyksen yhteiset, toimintakate -2 978 400 euroa

- Varhaiskasvatus-, perusopetus-, nuoriso- sekä kirjasto- ja tietopalvelut - vastualueet yhteensä, toimintatulot +11 176 400 euroa ja toimintamenot - 235 358 800 euroa.

Vähennetään kaupunkiympäristön palvelualueen menoja 189 700 euroa.

Sitova taso muutoksen jälkeen:

- Kaupunkiympäristö, toimintamenot -37 532 300 euroa.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.”

Esitetyt muutokset päivitetään käyttösuunnitelmiin.

Samalla kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Lahden kaupungin hallintosäännön mukaan (38 § Talousarvion muutokset) talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kaupunginvaltuustolle talousarviovuoden aikana.

Vuoden 2026 talousarvioon esitetään tehtäväksi muutoksia, joihin liittyen on tehty päätöksiä talousarvion hyväksymisen jälkeen.

Esitetyillä käyttötalouden muutoksilla ei ole vaikutusta kaupungin kokonaistoimintatuloihin tai -menoihin eikä tilikauden tulokseen tai yli-/alijäämään.

Sitovien tasojen muutokset sekä päivitettyt tulos- ja rahoituslaskelmat on esitetty liitteissä.

Käyttötalousosa

Elinvoiman palvelualue

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päätti 19.5.2026 § 60 esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että kasvupalvelujen menoja lisätään 189 700 euroa perustuen ympäristökasvatuksen ja -neuvonnan toiminnan siirtymiseen 1.2.2026 elinvoiman palvelualueelle kaupunkiympäristön palvelualueelta.

Sitovuustaso muutoksen jälkeen:

- kasvupalvelut, menot -30 919 500 euroa.

Sivistyksen palvelualue

Sivistyslautakunta päätti 19.5.2026 § 50 esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että

-vähennetään sivistyksen yhteiset sitovuustason tuloja 292 100 euroa ja lisätään menoja 167 000 euroa perustuen sivistyksen palvelualueen projektitoiminnan keskittämisestä sivistyksen yhteiset sitovuustasolle ja Harrastamisen Lahden malli toiminnan yhdistämisestä osaksi nuorisopalvelut vastualueen toimintaa 1.1.2026 alkaen.

-lisätään varhaiskasvatuspalvelut, perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut ja kirjasto- ja tietopalvelut sitovuustason tuloja 292 100 euroa ja vähennetään menoja 167 000

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

euroa perustuen sivistyksen palvelualueen projektitoiminnan keskittämisestä sivistyksen yhteiset sitovuustasolle ja Harrastamisen Lahden malli toiminnan yhdistämisestä osaksi nuorisopalvelut vastualueen toimintaa 1.1.2026 alkaen.

Sitovuustasot muutoksen jälkeen:

-sivistyksen yhteiset, toimintakate -2 978 400 euroa

-varhaiskasvatuspalvelut, perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut ja kirjasto- ja tietopalvelut vastualueet yhteensä sitovuustaso tulot 11 176 400 euroa, menot -235 358 800 euroa.

Kaupunkiympäristön palvelualue

Kaupunkiympäristölautakunta päätti 19.5.2026 § 61 esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että rakennus- ja ympäristövalvonnan vastualueen menoja vähennetään 189 700 euroa perustuen ympäristökasvatuksen ja -neuvonnan toiminnan siirtymiseen 1.2.2026 elinvoiman palvelualueelle kaupunkiympäristön palvelualueelta.

Sitovuustaso muutoksen jälkeen:

- kaupunkiympäristö, menot -37 532 300 euroa.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kh: Kv, ote talouspalvelut

Kv: ote talouspalvelut, BDO Audiator Oy: minna.ainasvuori@bdo.fi

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Liitteet

Numero	Otsikko
--------	---------

6	Tulos- ja rahoituslaskelmat 01062026
---	--------------------------------------

7	Käyttötalousosan muutokset 01062026
---	-------------------------------------

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

48

Lahden kaupungin luonnonsuojeluohjelma 2030

1921/11.00.00.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

erityisasiantuntija Anna-Maaria Särkkä,
suunnittelujohtaja Juha Helminen ja
rakennus- ja ympäristövalvonnanjohtaja Mika Kemppainen
Lisätietojen antaja suunnittelujohtaja Juha Helminen p. 050 387 8710.

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee Lahden kaupungin luonnonsuojeluohjelman 2030 tiedoksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 04.05.2026

§ 118

Päätös

Esittelijän muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä Lahden kaupungin luonnonsuojeluohjelman 2030.

Käsittely

Esittelijä muutti päätösehdotustaan seuraavasti: Kaupunginhallitus hyväksyy Lahden kaupungin luonnonsuojeluohjelman 2030. Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen: "Kaupunginvaltuusto merkitsee Lahden kaupungin luonnonsuojeluohjelman 2030 tiedoksi.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 14.04.2026

§ 46

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

suunnittelujohtaja Helminen Juha

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle, että se hyväksyy Lahden kaupungin luonnonsuojeluohjelman 2030.

Perusteluosa

Lahden strategisena tavoitteena on olla ympäristökaupunki. Kaupungilla on tehty päätökset hiilineutraalisuudesta ja luontopositiivisuudesta. Lisäksi on hyväksytty kaupungin viheralueohjelma. Luonnonsuojeluohjelma tukee omalta osaltaan kaupungin tavoitteita ja hyväksytyjä ohjelmia. Lisäksi se vastaa EU:n sisällä asetettuihin luonnonmonimuotoisuustavoitteisiin, joista keskeisenä on luonnonsuojelualueiden pinta-alan kasvattaminen. Luonnonsuojeluohjelman avulla Lahden kaupunki toteuttaa myös luonnonsuojelulain mukaista lakisääteistä

velvollisuuttaan edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä maisemansuojelua alueellaan. Lahden ainutlaatuista luontoa voi suojella vain Lahdessa.

Lahden luonnonsuojeluohjelma on jatkotyö kaupungin ympäristöohjelmalle (KH 18.6.2018 § 178), jossa asetettiin tavoitteeksi ohjelman laatiminen ja suojelualueiden kokonaispinta-alan nostaminen viiteen prosenttiin (5 %) vuoteen 2030 mennessä.

Luonnonsuojeluohjelman tavoitteena on säilyttää Lahden luonnon tyypillisiä ja harvinaisia piirteitä, kuten lajeja ja luontotyyppejä, täydentää olemassa olevaa luonnonsuojelualueverkostoa, ylläpitää eläinten ja kasvien liikkumiselle tärkeitä ekologisia yhteyksiä ja suojelualueiden kytkeytyneisyyttä.

Luonnonsuojeluohjelmassa on priorisoitu suojeltavat kohteet ja asetettu ne toteutusjärjestykseen. Ohjelma ohjaa uusien suojelualueiden perustamista ja alueiden hoidon ja käytön suunnittelua. Ohjelmaan on pyritty sisällyttämään mahdollisimman laaja-alaisia ja erityyppisiä suojelukohteita.

Luonnonsuojeluohjelmassa on esitetty kaupungin maille yhteensä 33 uutta luonnonsuojelualueita, yhteispinta-alaltaan noin 850 hehtaaria.

Kohteiden suojelusta laaditaan erilliset kunnalliset suojelupäätökset ja suojeluhakemukset LVV:lle (Lupa- ja valvontavirasto), joiden yhteydessä täsmennetään kohteiden tarkat rajaukset ja kunkin kohteen suojelumääräykset. Hakemusten yhteydessä määritetään myös suojelun ulkopuoliset noin 30 metrin levyiset vaihtumisvyöhykkeet asutukseen ja katuihin. Vaihtumisvyöhykkeiden avulla pyritään estämään lahoavien vaaraa aiheuttavien puiden kaatuminen tonteille ja kaduille sekä mahdollistetaan alueiden kustannustehokkaampi hoitaminen. Vaihtumisvyöhykkeiden vuoksi kohteiden pinta-alat pienenevät jonkin verran. Kohteiden suojelusta haetaan Metso-korvauksia valtiolta niin kauan kuin se on mahdollista.

Luonnonsuojeluohjelmaa on valmisteltu yhteistyössä kaupungin eri organisaatioiden välillä. Ohjelmaa on esitelty päättäjille kaupunkiympäristölautakunnassa, kaupunginhallituksessa ja valtuustoseminaarissa. Lisäksi ohjelmaa on esitelty asukkaille. Valmistelusta saadun palautteen perusteella ohjelmaa on tarkennettu.

Valtaosa uusista suojelukohteista (33 kpl) on yleiskaavassa 2035 (Y-205) retkeily- ja ulkoilualueita (VR, VR/S, 10 kpl) sekä lähivirkistys-alueita (VL, 12 kpl). Maa- ja metsätalousmerkinnällä (M, MU, MY) on yleiskaavassa 8 kohdetta. Loput 3 kohteista ovat yleiskaavassa suojelumerkinnällä SL. Kohteilla ei ole ristiriitaintressejä kaavoituksen tai virkistyskäytön kanssa.

Luonnonsuojeluohjelman keskeisiä vaikutuksia (EVA) on tarkasteltu erillisessä asiantuntija-arviossa (Sitowise 8.5.2025). Tarkasteltavia vaikutuksia olivat kuntalaisvaikutukset, organisaatio- ja henkilövaikutukset, talousvaikutukset ja ympäristövaikutukset.

Lahdessa on tällä hetkellä 54 luonnonsuojelualueita, yhteispinta-alaltaan 1067 hehtaaria. Kaupunki on merkittävä suojelualueiden perustaja, sillä se omistaa suojelualueista peräti 88 %. Luonnonsuojeluohjelman toteuttamisen jälkeen Lahden suojelupinta-ala on 1917 hehtaaria, mikä on 3,7 % kaupungin kokonaisalasta ja noin 25 % kaupungin omistamasta metsäpinta-alasta. Suojelualueverkostoa on tavoite jatkossa laajentaa yksityisten maanomistajien suojelupanoksella ja kaupungin mahdollisilla uusilla hankinnoilla.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Liitteet

Numero	Otsikko
8	Lahden kaupungin luonnonsuojeluohjelma 2030
9	Asiantuntija-arvio Lahden luonnonsuojeluohjelman keskeisistä vaikutuksista (EVA)

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

49

Lisäys kaupunginvaltuuston v. 2026 seminaaripäiviin

4283/00.01.02.05/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintojohtaja Anniina Kovero, p. 044 716 1416

valmistelusihteri Terhi Takala, p. 044 416 2732

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää pitää seminaaripäivän keskiviikkona 7.10.2026.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.06.2026

§ 171

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto päättää pitää seminaaripäivän keskiviikkona 7.10.2026."

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Perusteluosa

Hallintosäännön yleisten määräysten II luvun 10 §:n mukaan toimitilin päättää kokouksensa ajankohdasta ja paikasta. Kokous pidetään myös milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimitilimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen sen pitämisestä.

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 10.11.2025 (§ 117) vuoden 2026 kokous- ja seminaariaikataulusta.

Syksyn 2026 valtuustoseminaari pidetään Oulussa. Matkalla Ouluun valtuusto vierailee Jyväskylässä ja saa katsauksen Jyväskylän kaupungin ajankohtaisiin asioihin, joten seminaaripäiviin lisätään keskiviikko 7.10.2026.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: yleiskirje, intraan

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

50

Valtuustoseminaarin 7.-10.10.2026 kustannusten hyväksyminen

27/00.01.02.05/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintojohtaja Anniina Kovero, p. 044 7161 416

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee asian tiedokseen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 11.05.2026

§ 131

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä kaupunginvaltuustolle Oulussa 7.-10.10.2026 järjestettävän valtuustoseminaarin kustannukset.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee asian tiedokseen."

Perusteluosa

Vakiintuneen käytännön mukaan kaupunginvaltuustolle on järjestetty vuosittain kaksi kaksipäiväistä valtuustoseminaaria keväisin ja syksyisin. Seminaareja on järjestetty joko Lahdessa tai muulla paikkakunnalla. Valtuustoseminaari on tarkoitettu tukemaan valtuutettuja luottamustoimityössään ja tuottamaan tietoa päätöksentekoa varten. Seminaarissa käsiteltävät aihekokonaisuudet liittyvät olennaisesti kaupungin toimintaympäristöön.

Syksyn 7.-10.10.2026 valtuustoseminaari järjestetään Oulussa. Oulu on valittu vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungiksi ja se on muun muassa tästä syystä kiinnostava seminaarikohde. Kaupunginvaltuusto tutustuu valtuustoseminaarin yhteydessä Oulun kaupungin ajankohtaisiin kehityshankkeisiin ja kulttuuripääkaupunkiteemaan. Lisäksi seminaarissa aiheena on Lahden kaupungin talousarvion laadinta. Matkalla Ouluun valtuusto vierailee Jyväskylässä ja saa katsauksen Jyväskylän kaupungin ajankohtaisiin asioihin.

Seminaarin kutsutaan vakiintuneen käytännön mukaisesti 59 varsinaista valtuutettua, 27 varavaltuutettua, tarkastuslautakunta ja tarkastustoimiston henkilökunta (tarkastusjohtaja ja tarkastaja), nuorisovaltuuston edustaja ja asioiden esittelyä hoitavat viranhaltijat sekä paikallismedian edustajia.

Seminaarijärjestelyjen kustannusarvio on noin 38.000 euroa. Hallintosäännön luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia koskevien erillissäntöjen 2 §:n mukaan kaupunginvaltuuston seminaari- ja koulutuspäivistä maksetaan laaditun muistion perusteella 1 momentin mukainen kaupunginvaltuuston kokouspalkkio kultakin päivältä. Saman erillissäännön 9 §:n mukaan 2 §:ssä tarkoitetuista koulutuspäivistä ei suoriteta matkakulujen korvausta eikä päivärahoja, jollei kaupunginhallitus yksittäistapauksessa erityisestä syystä toisin päättä.

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: ote kopa/talouspalvelut, kv

Kv: -

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

51

Asemakaavan muutosehdotus A-2930, Kilpiäinen, Valkamankatu 7 sekä siihen liittyvä tonttijakoehdotus M-25-168

1290/10.02.01.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kaavoitusarkkitehti Pasi Widgren p. 044 483 1717

tonttijaon osalta maanmittausinsinööri Eija Eskelinen p. 040 833 8675

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavan muutosehdotuksen A-2930, Kilpiäinen, Valkamankatu 7 sekä siihen liittyvän tonttijakoehdotuksen M-25-168.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Asemakaava-alue sijaitsee Lahden kaupungin Kilpiäisen (8.) kaupunginosassa korttelissa 8202. Etäisyys on noin 5,5 km Lahden ydinkeskustasta pohjoiseen. Alue rajautuu itäosastaan Hollolan kuntaan ja eteläosastaan Vesijärveen.

Suunnittelualueen pinta-ala on noin 0,75 ha.

Kaavatyön tarkoituksena on muuttaa olemassa oleva erillispientalojen korttelialueen kaavatontti useammaksi pientalotontiksi suunnittelualueen pohjoisosassa. Suunnittelualueen eteläosa muutetaan lähivirkistysalueeksi.

Valkamankadun päässä jatketaan katualuetta kääntöpaikkaa ja tonteille ajoa varten.

Kaavamuutoksella mahdollistetaan alueella olevan tyhjän rakennuspaikan hyödyntäminen asuinkäyttöön nykyistä lähistön korttelirakennetta jatkaen. Eteläosan muuttaminen lähivirkistysalueeksi turvaa ranta-alueen luontoarvoja.

Kaava-alueella lisätään rakennusoikeutta. Erillispientalotontteja (AO) muodostetaan kolme nykyisen yhden rakennuspaikan sijaan. Pientalotontit ovat kooltaan 1015 – 1414 m² ja rakennusten kerrosluvuksi määritetään enintään kaksi kerrosta ja kokonaisrakennusoikeudeksi kullekin tontille 300 + t50 kem². Rakennusoikeuden kokonaismäärä kasvaa 750 kem²:stä 1050 kem²:iin.

Tonttien 28 ja 29 länsipuolella olemassa oleva avo-ojayhteys säilytetään kaavamuutoksessa. Kaavaehdotuksessa kulkuyhteyttä Valkamanpuiston itäreunan kautta kiinteistölle 878:6 (yhteisalue) on tarkennettu niin, että se säilyy, mutta rakennusvalvonnan suosituksesta kaavamerkinnäksi muutetaan (pp). Tämä mahdollistaa polkumaisen kulkuyhteyden lähistön useiden kiinteistöjen venevalkamana olevalle yhteisalueelle. Kulkuyhteys mahdollistetaan kaavassa myös yhteisalueen vierestä lännen suuntaan.

Kaupungin strategian (2022) mukaisesti kaava mahdollistaa kaava mahdollistaa kestävän kaupunkirakenteen, kaupungin kasvun, vahvistaa Lahden asemaa pääkaupunkiseudun lähialueena ja parantaa asuinalueiden viihtyisyyttä.

Kaava edistää asukkaiden hyvinvointia hyödyntämällä lähiluontoa kestävästi, lahtelaisten yhteisöllisyyttä ja me-henkeä.

Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman 2022 (KV 5.9.2022 § 86) mukaisesti kaava vahvistaa alueen tai kaupunginosan ominaispiirteitä.

Vaikutusten arviointi

Kaavamuutoksessa muutokset ihmisten elinoloihin tai elinympäristöön nykytilaan verrattuna ovat maltillisia.

Kaavamuutos vaikuttaa jonkin verran maa- ja kallioperään, erityisesti tonttiajoyhteyksien rakentamisen yhteydessä ja alimman rakentamiskorkeuden huomioinnissa. Alue ei ole pohjavesi- tai pohjaveden muodostumisaluetta. Alueen valuma- ja hulevedet puretaan avo-ojayhteyttä pitkin Vesijärveen.

Kaavamuutosalueen etelä- ja itäosissa on luonnonarvoja, mutta rakennuspaikkojen vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin ovat vähäisiä. Kaava lisää viheralueita ja tukee ekologisia yhteyksiä. Kaavamääräyksissä on huomioitu lepakoiden suojelu valaistuksen ja maankäytön ohjauksella.

Kaavamuutos tukee olemassa olevan pientaloalueen täydentämistä ja hyödyntää nykyistä infrastruktuuria. Liikenteelliset vaikutukset ovat vähäisiä, mutta Valkamankadun kääntöpaikka parantaa liikenneturvallisuutta. Taloudellisesti kaava tuo kaupungille tuloja tonttien myynnistä ja verotuloista. Kustannuksia syntyy muun muassa infrarakentamisesta ja maanhankinnasta.

Alue on jo rakennettu eikä sisällä suojelukohteita, joten kaavalla ei ole merkittäviä vaikutuksia kaupunkikuvaan tai kulttuuriperintöön.

Tarkempi vaikutusten arviointi on selostettu kaavaselostuksen kohdassa 5.4.

Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa

Kaavan vireilletulosta on ilmoitettu 06.03.2024 julkaistussa kaavoituskatsauksessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu 26.09.2025 ja luonnosvaiheen kuuleminen on pidetty 16.10.–30.10.2025.

Luonnosvaiheen kuulemisen aikana saatiin 5 kpl lausuntoja ja 3 kpl mielipiteitä. Luonnosvaiheen lausunnot ja kirjallisesti saadut mielipiteet ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä.

Lahden museoilla ja LE-Sähköverkolla ei ollut huomautettavaa tai lausuttavaa kaavaluonnoksesta.

ELY-keskuksen lausunnossa esitettiin, että hulevesien hallinta tulee järjestää muilla tavoin kuin imeyttämällä. Lausunnossa vaaditaan, että kaavassa on määrättävä alin rakentamiskorkeus.

Lahden ympäristöpalveluiden lausunnossa esitettiin, että kaavatyössä selvitetään mahdollisuus säilyttää eteläisimmän AO-tontin puusto liito-oravan kulkuyhteyden turvaamiseksi. Lisäksi esitettiin huoli kaavamuutosalueen ulkopuolisen tervaleppäluhta-alueen suojelun toteutumisesta ilman kaavamerkintää.

Lausunnossa muistutettiin, että vieraslajeja, kuten komealupiinia, sisältävä maa-aines voi levitä uusille alueille, jos sitä käytetään muualla. Tämän vuoksi kyseinen maa-aines tulee toimittaa asianmukaiseen käsittelypaikkaan.

Lahden rakennusvalvonnan lausunnossa esitettiin kaavamääräyksiin tarkennuksia ja täydennyksiä.

Mielipiteissä korostui polkuyhteyden mahdollistaminen kaavamuutosalueen eteläosaan muodostettavalle lähivirkistysalueelle etenkin Poukamankadun suunnalta.

Kaavaselostusta ja kaavakarttaa on tarkennettu ja täydennetty lausuntojen ja mielipiteiden perusteella hulevesien käsittelytavan selvityksellä ja hulevesimääräyksellä, alimman rakentamiskorkeuden lisäämisellä, liito-oravien itä-länsisuuntaisen kulkuyhteyden arvioinnilla, vieraslajien leviämisen riskien arvioinnilla, rakennuksiin ja piharakentamiseen liittyvillä kaavamerkinnoilla sekä kaavassa aluetta yhdistävän polkuverkoston mahdollistamisen osalta.

Tarkempi vuorovaikutus on selostettu kaavaselostuksen kohdassa 4.6.1.

Kaavamuutosehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset

Asemakaavan muutosehdotus on ollut maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyssä järjestyksessä julkisesti nähtävillä 4.12.2025-12.1.2026. Ehdotuksesta jätettiin 3 kpl lausuntoja. Nähtävilläolon päättymisen jälkeen jätettiin yksi muistutus, joka ei aiheuta toimenpiteitä. Lausunnot ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä.

Lausunnoissa ELY-keskus toteaa, että kaavaehdotukseen sisältyvä ohjeellinen polkuyhteys voi heikentää ranta-alueen luontoarvoja ja vaarantaa rauhoitetun vuorijalavan säilymisen, minkä vuoksi suojeluarvot ja vaikutukset tulee huomioida asemakaavassa tarkemmin. Lisäksi tontin istutuksissa tulisi ottaa huomioon luonnonvaraiset kasvilajit. Ilmastovaikutusten arviointia tulee vielä monipuolistaa. Lahden ympäristöpalvelut puolestaan esittää, että liito-oravan kulkuyhteyksien kannalta merkityksellisten puiden säilyminen tulisi turvata kaavamääräyksin tai vaihtoehtoisesti arvioida riittävästi kaavan vaikutukset kulkuyhteyksiin. Lahden museot toteaa, ettei sillä ole hankkeesta huomautettavaa.

Vastineet lausuntoihin

Kaavaehdotusta on täydennetty merkitsemällä säilytettävä vuorijalava sen luontoselvityksen mukaiseen sijaintiin kaavakartassa. Kaavan is-merkintää on tarkennettu huomioimaan luonnonvaraiset kasvilajikkeet, ja kaavaselostusta on täydennetty ilmastovaikutusten arvioinnin osalta.

Kaavamuutoksessa on tarkasteltu puuston säilyttämistä AO-tonteilla, vaikka alueen pinnanmuotoja joudutaan muokkaamaan rakentamisen, kuivatusratkaisujen ja kulkuyhteyksien vuoksi. Puustoa turvataan erityisesti Valkamanpuiston VL-1-alueella, joka säilytetään luonnontilaisena, sekä luo-merkinnällä osoitetulla monimuotoisuuden kannalta arvokkaalla alueella. Lisäksi AO-tonttien istutusmääräyksillä tuetaan puuston säilymistä ja liito-oravien mahdollista kulkuyhteyttä itä-länsisuunnassa.

Muutokset kaavaehdotukseen nähtävilläolon jälkeen

Lausuntojen perusteella kaavakarttaa ja -määräyksiä on muutettu seuraavasti:

- is-määräystä on täydennetty tekstillä "tontilla pyrittävä säilyttämään luonnonvaraisia kasvilajikkeita"
- kaavakarttaan on lisätty säilytettävä puu (vuorijalava) luontoselvityksessä osoitettuun sijaintiin.

Muutosten vähäisyyden vuoksi kaavaehdotusta ei ole tarpeellista asettaa uudelleen nähtäville.

Tonttijako

Asemakaavan muutoksen yhteydessä tehdään tonttijako M-25-168.

Kaavan laatimisesta perittävät maksut

Kaava laaditaan kaupungin aloitteesta, joten siitä ei peritä maksuja. Asemakaavan muutos ei vaadi maankäytösopimusta.

Toimivallan peruste

Lahden kaupungin hallintosääntö 2026/10, Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissääntöjen toimivaltataulukko: Kaavoitus, tonttijako ja kiinteistönmuodostus.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle, asemakaavat

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: sähköinen tiedoksianto Lupa- ja valvontavirasto.

Lainvoimaisuuskysely Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta.

Lainvoimaiseksi tulon jälkeen: kuulutus,

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

sähköisesti: kuulutus Lupa- ja valvontavirasto kuulutus + kartta Maanmittauslaitos,
kuulutus + kartta Päijät-Hameen liitto, kuulutus + kartta Kaupunkiympäristön
palvelualueen kaupunkisuunnittelu

Päätöshistoria

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.06.2026

§ 175

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavan muutosehdotuksen A-2930,
Kilpiäinen, Valkamankatu 7 sekä siihen liittyvän tonttijakoehdotuksen M-25-168.”

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 18.11.2025

§ 132

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää asettaa asemakaavan muutosehdotuksen A-2930 sekä tonttijakoehdotuksen M-25-168 julkisesti nähtäville.

Mikäli mahdolliset muistutukset eivät anna muuhun aihetta, lautakunta esittää, että kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavan muutosehdotuksen A-2930 sekä siihen liittyvän tonttijakoehdotuksen M-25-168.”

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet

Numero	Otsikko
10	A-2930 Kaavaehdotuskartta KV
11	A-2930 Kaavaselostus ja seurantalomake KV
12	A-2930 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
13	A-2930 Luonnosvaiheen lausunnot
14	A-2930 Luonnosvaiheen mielipiteet
15	A-2930 Ehdotusvaiheen lausunnot
16	A-2930 Havainnollistava aineisto (viitesuunnitelma)
17	A-2930 Valkamankatu 7 luontoselvitys
18	A-2930 Tonttijakokartta M-25-168

Kaupunginvaltuusto
Lisälista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 08.06.2026

52

Kokouksessa jätettävät valtuustoaloitteet

43/00.01.01.03/2026

Päätös

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto lähettää aloitteet kaupunginhallituksen käsiteltäviksi.

Perusteluosa

Hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 9 §:n mukaan kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus, ilmoitettuaan siitä aikaisemmin puheenjohtajalle, tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle sen jälkeen, kun se on tiiviisti enimmillään 1 minuutissa esitelty valtuustolle.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-